

Kommunal- og
moderniseringsdepartementet

Bevilgninger til samiske formål i statsbudsjettet 2018

Bevilgninger til samiske formål

Staten Norge er etablert på territoriet til to folk, samer og nordmenn. Regjeringen har som mål at samene skal få utvikle sitt språk, sin kultur og sitt samfunnsliv.

Grunnloven § 108 og sameloven er de nasjonale rettsgrunnlagene for samepolitikken. Norge har også en rekke folkerettslige forpliktelser som legger føringer for samepolitikken. Alle departementene har ansvar for å følge opp gjennomføringen av samepolitikken innenfor sin sektor. Kommunal- og moderniseringsdepartementet har det overordnede samordningsansvaret for statlig samepolitikk og skal arbeide for helhet og sammenheng i politikken, på tvers av sektorer og forvaltningsnivåer.

I Kommunal- og moderniseringsdepartementets Prop. 1 S (2017–2018) gis det en kort omtale av samepolitiske utfordringer og utviklingstrekk, og det gis en omtale av mål og strategier for departementets arbeid.

Denne publikasjonen gir en kort og samlet framstilling av de ulike departementenes forslag til bevilgninger til samiske formål i 2018.¹

Innhold

Oversikt over bevilgninger til samiske formål	2
Sametinget	3
Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD)	4
Utenriksdepartementet (UD)	7
Kunnskapsdepartementet (KD)	9
Kulturdepartementet (KUD)	13
Justisdepartementet (JD)	15
Helse- og omsorgsdepartementet (HOD)	16
Barne- og likestillingsdepartementet (BLD)	17
Landbruks- og matdepartementet (LMD)	18
Klima- og miljødepartementet (KLD).....	21

---

¹ Ved eventuelle avvik mellom de ulike departementenes budsjettproposisjoner og denne informasjonsbrosjyren er budsjettproposisjonene gjeldende.

Oversikt over bevilgninger til samiske formål

	(i 1000 kroner)			
	Regnskap 2016	Saldert budsjett 2017	Forslag 2018	Pst. endring 2017-2018
Kommunal- og moderniseringsdepartementet	316 486	350 202	358 290	2,3
Utenriksdepartementet	3 000	715	800	11,9
Kunnskapsdepartementet	315 585	333 934	360 667	8,0
Kulturdepartementet	113 489	113 940	116 940	2,6
Justis- og beredskapsdepartementet	400	400	400	0
Helse- og omsorgsdepartementet	11 700	11 700	11 800	0,8
Barne- og likestillingsdepartementet	1 000	1 000	1 000	0
Landbruks- og matdepartementet	129 937	121 809	126 143	3,6
Klima- og miljødepartementet	9 671	10 361	12 023	16,0
Olje- og energidepartementet	500 ¹	0	0	0
Samlet bevilgning	901 768	944 061	988 063	4,7
Samefolkets fond	5 345	5 420	5 566	2,7
Sum	907 113	949 481	993 629	4,6

¹ Olje- og energidepartementet ga en treårig støtte til Sametinget fra 2014-2016, for å gjøre Sametinget bedre rustet til å møte utfordringene ved å behandle krevende energisaker.

Det er gitt en nærmere presisering av summene som er oppgitt i tabellen under omtalene fra hvert departement i denne publikasjonen. Det blir også gitt tilskudd til samiske formål over tilskuddsposter hvor tilskuddsfordelingen vil skje på et senere tidspunkt. Disse tilskuddene inngår ikke i summene i tabellen, men er beskrevet i de departementsvise omtalene.

Sametinget

Sametinget vil ifølge budsjettforslaget forvalte omlag 486 mill. kroner (inklusive Samefolkets fond) i 2018. Dette er en økning på cirka 25 mill. kroner fra 2017. Sametingets første hele driftsår var 1990, da hadde Sametinget et budsjett på 31,7 mill. kroner. Det har vært en positiv utvikling av Sametingets budsjett gjennom mange år. Utviklingen er i tråd med myndighetenes målsetting om at Sametinget skal ha større innflytelse og myndighet i saker som er av spesiell interesse for den samiske befolkningen.

Oversikt over bevilgninger til Sametinget

(i 1000 kroner)

	Regnskap 2016	Saldert budsjett 2017	Forslag 2018	Pst. endring 2017-2018
Kommunal- og moderniseringsdepartementet	280 879	301 617	311 155	3,16
Utenriksdepartementet	3 000	715	800	11,88
Kunnskapsdepartementet	57 615	59 116	68 639	16,10
Kulturdepartementet	82 487	81 900	83 700	2,19
Helse- og omsorgsdepartementet	5 500	5 500	5 600	1,81
Barne- og likestillingsdepartementet	1 000	1 000	1 000	0,00
Klima- og miljødepartementet	5 471	5 741	9 523 ¹	65,87
Olje- og energidepartementet	500	0	0 ²	0,00
Samlet bevilgning	436 452	455 589	480 417	5,44
Samefolkets fond	5 345	5 420	5 566	2,69
Sum	441 797	461 009	485 983	5,41

¹ Over kap. 1429 Riksantikvaren, post 71 *Tilskudd til fredede kulturminner i privat eie* er det øremerket inntil 6 mill. kroner for å styrke oppfølgingen av arbeidet med bevaringen av automatiske fredede samiske kulturminner.

² Olje- og energidepartementet ga en treårig støtte til Sametinget fra 2014-2016, for å gjøre Sametinget bedre rustet til å møte utfordringene ved å behandle krevende energisaker.

Sametinget har unntak fra bruttobudsjetteringsprinsippet og får hele sin bevilgning fra departementene. Med forbehold om budsjettvedtak i Stortinget fordeler Sametinget bevilgningene fra de ulike departementene i årets siste plenumsmøte. Sametinget fordeler bevilgningene etter egne prioriteringer, men i tråd med Stortingets budsjettvedtak.

Rammene for Sametingets økonomiforvaltning fastsettes av Kommunal- og moderniseringsdepartementet i reglementet for Sametingets økonomiforvaltning. Reglementet gjelder også for bevilgninger over andre departementers budsjett og for eventuelle andre inntekter Sametinget har. reglement for Sametingets økonomiforvaltning er fastsatt med hjemmel i sameloven § 2-1, tredje ledd. I reglementet har departementet fastsatt at økonomireglementet og bestemmelser om økonomistyring i staten også gjelder for Sametinget.

Sametinget er tillagt forvaltningsansvar for en rekke administrative forhold, slik som sametingsvalget, fordeling av økonomiske tilskudd, fastsetting av nærmere bestemte deler av skolens læreplaner, forvaltning av samiske kulturminner etter kulturminneloven og tilhørende forskrifter, og oppnevning av representanter til ulike offentlige organer. Sametinget utøver dessuten myndighet og innflytelse gjennom deltakelse og representasjon i en rekke utvalg, styrer og råd.

For mer om Sametingets virksomhet se www.samediggi.no.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD)

(i 1000 kr)

Kap.	Post	Benevnelse	Regnskap 2016	Saldert budsjett 2017	Forslag 2018
525	01	Fylkesmannsembetene	0	26 022	26 022 ¹
560	50	Sametinget, Sametinget	280 879	301 617	311 155
560	54	Sametinget, Samefolkets fond	5 345	5 420	5 566
561	50	Tilskudd til samiske formål, Samisk høgskole	4 588	4 021	5 109
561	51	Tilskudd til samiske formål, Divvun	6 888	6 928	7 079
561	72	Samisk språk, informasjon m.m.	2 800	3 084	0 ²
562	01	Gáldu - Kompetansesenteret for urfolks rettigheter, Driftsutgifter	3 293	0	0 ³
562	21	Gáldu - Kompetansesenteret for urfolks rettigheter, Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	2 285	0	0 ³
563	01	Internasjonalt reindriftssenter, Driftsutgifter	5 959	5 929	6 267
563	21	Internasjonalt reindriftssenter, Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	4 449 ⁴	2 601	2 658
Sum			316 486	355 622	363 856

¹ Tildelingen finansierer de fem nordligste fylkesmenns oppgaver som regional reindriftsmyndighet.

² Bevilgningen på kap. 561, post 72 blir fra 2018 overført til kap. 560, post 50, Sametinget.

³ Gáldu ble integrert i Nasjonal institusjon for menneskerettigheter (NIM) fra 1. januar 2017, og bevilgningen til Gáldu ble overført fra kap. 562, post 01 og post 21 til Finansdepartementets kap. 45 Nasjonal institusjon for menneskerettigheter, post 01 Driftsutgifter.

⁴ Regnskapstallet inkluderer ekstern finansiering av prosjekter i regi av Internasjonalt reindriftssenter.

I tillegg blir det bevilget midler til samiske formål over følgende budsjettkapitler og poster:

Kap.	Post	Benevnelse
500	50	Kommunal- og moderniseringsdepartementet, Forskningsrådet
500	22	Kommunal- og moderniseringsdepartementet, Forskning, <i>kan overføres</i>
553	63	Grenseregionale Interreg-program, <i>kan nyttes under kap. 553, post 60 og 65</i>

Kap. 525 Fylkesmannsembetene, post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen skal dekke de fem nordligste fylkesmennenes oppgaver som reindriftsmyndighet.

Kap. 560 Sametinget, post 50 Sametinget

Grunnbevilgningen over posten skal blant annet dekke driften av det politiske arbeidet, administrasjonen i Sametinget, og kommunenes og fylkeskommunenes merkostnader ved oppfølging av samelovens språkregler.

For å styrke de samiske språkene og sikre første steg av oppfølgingen av Samisk språkutvalgs rapport NOU 2016:18 *Hjertespråket*, foreslår departementet å øke bevilgningen med 5 mill. kroner i 2018.

Videre er det foreslått å øke bevilgningen med 2,5 mill. kroner til Sametingets generelle arbeid med samisk kultur og språk.

Departementet og Sametinget har kommet til enighet om at Sametinget overtar forvaltningsansvaret for midlene som har vært tildelt sør-, lule- og markasamiske språktiltak, og til et prosjekt i regi av Ávv Skoltesamisk museum. Det er derfor foreslått å øke bevilgningen på posten med 3,2 mill. kroner mot en tilsvarende reduksjon av kap. 561 post 72 Samisk språk, informasjon m.m., jf. omtale under kap. 561, post 72.

Hattfjelldal kommune ble fra 1. juli 2017 innlemmet i forvaltningsområdet for samiske språk. I revidert nasjonalbudsjett for 2017 ble bevilgningen til Sametinget økt med 2,3 mill. kroner for å legge til rette for tospråklig forvaltning i Hattfjelldal kommune og i Nordland fylkeskommune. Til helårsvirkningen i 2018 foreslår departementet å øke bevilgningen med 4,5 mill. kroner.

Det er behov for å justere kompensasjonen for anslåtte utgifter i forbindelse med forenklet modell for premiebetaling til Statens pensjonskasse. Det foreslås derfor å øke posten med 300 000 kroner.

I 2013 foreslo regjeringen Stoltenberg II "som en del av Kulturløftet å ha en særskilt satsning på samiske kultur- og språktiltak i perioden 2013 til 2017", jf. Prop. 1 S (2012-2013) for Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet. I Innst. 16 S (2012-2013) vedtok Stortinget å øke Sametingets bevilgning med 10 mill. kroner årlig over fem år. I tråd med føringene fra regjeringen Stoltenberg II utløper den midlertidige bevilgningsøkningen i 2017 og det foreslås å redusere bevilgningen med 10 mill. kroner. Bevilgningene til samisk kultur og språk styrkes tilsvarende med bevilgninger til oppfølging av NOU 2016:18 *Hjertespråket*, innlemmelse av Hattfjelldal kommune i forvaltningsområdet for samisk språk og bevilgninger til generelle språk- og kulturtiltak, som omtalt over.

Samlet foreslår Kommunal- og moderniseringsdepartementet en bevilgning på 311,2 mill. kroner til Sametinget i 2018.

Kap. 560 Sametinget, post 54 Samefolkets fond

Tilskuddet skal gå til ulike tiltak som styrker og bidrar til revitalisering av samiske språk og samisk kultur. Midlene skal ikke brukes til individuelle erstatninger. Bevilgningen forvaltes av Sametinget. For 2018 er bevilgningen foreslått til 5,6 mill. kroner.

Kap. 561 Tilskudd til samiske formål, post 50 Samisk høgskole

Samisk høgskole utfører enkelte oppgaver på oppdrag fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Bevilgningen skal benyttes til drift av Faglig analysegruppe for samisk statistikk og Samiske veivisere. I ordningen Samiske veivisere er det behov for nettsider med informasjon om samisk språk, kultur og samfunnsliv, spesielt rettet mot ungdom. Samisk høgskole vil tilrettelegge og drifte en slik side, og samtidig ivareta materialet fra daværende Gáldus informasjonsside om urfolksrettigheter og menneskerettigheter. Det er også behov for å styrke sekretariatet til veiviserordningen. Departementet foreslår derfor å øke bevilgningen på posten med 1 mill. kroner. Samlet foreslår departementet en bevilgning til Samisk høgskole på 5,1 mill. kroner i 2018, til dekning av utgifter til Faglig analysegruppe og Samiske veivisere.

Kap. 561 Tilskudd til samiske formål, post 51 Divvun

Bevilgningen skal benyttes til drift av Divvun ved Universitetet i Tromsø – Norges arktiske universitet. Divvun utvikler teknologiske språkverktøy for de samiske språkene. Moderne språkteknologi er en forutsetning for at samiske språk skal kunne overleve som bruksspråk i dagens samfunn. Departementet foreslår en bevilgning på 7,1 mill. kroner til Divvun i 2018.

Kap. 561 Tilskudd til samiske formål, post 72 Samisk språk, informasjon m.m.

Formålet med tilskuddsordningen har vært å styrke bruken av samiske språk ved å legge bedre til rette for bruk av samisk i det offentlige, øke antallet samiske språkbrukere, gi mer informasjon til samer på samisk og å øke informasjonen om samiske forhold til befolkningen i Norge. Forvaltningen av en del av tilskuddsmidlene har vært delegert Fylkesmannen i Nordland som har ansvaret for flere tiltak i Handlingsplanen for samiske språk. Midlene har gått til sør-, lule- og markasamiske tiltak. Ávv Skoltesamisk museum har også mottatt også tilskudd over denne posten, til skoltesamiske språk- og kulturprosjekter. Departementet og Sametinget er enige om at Sametinget overtar forvaltningsansvaret for midlene på posten. Departementet foreslår derfor at midlene på posten overføres til kap. 560, post 50 Sametinget.

Kap. 562 Gáldu - Kompetansesenteret for urfolks rettigheter, post 01 Driftsutgifter og post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres

Gáldu – Kompetansesenteret for urfolks rettigheter ble fra 1. januar 2017 integrert i Nasjonal institusjon for menneskerettigheter. Bevilgningen på kap 562, post 01 og post 21 er fra 2017 overført til Finansdepartementets kap. 45 Nasjonal institusjon for menneskerettigheter, post 01 Driftsutgifter.

Kap. 563 Internasjonalt reindriftssenter, post 01 Driftsutgifter og post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres

Internasjonalt reindriftssenter i Kautokeino er en faglig selvstendig institusjon som vedtar egne mål og resultatkrav innenfor de rammene som Kommunal- og moderniseringsdepartementet fastsetter. Arbeidet skal være rettet mot næringsutøvere, offentlige myndigheter, forskningsmiljøer og andre fagmiljøer, i tillegg til internasjonale organisasjoner og samarbeidsorganer. Styret er senterets øverste organ. Departementet foreslår en samlet bevilgning på 8,9 mill. kroner til Internasjonalt reindriftssenter i 2018. I beløpet er det lagt inn en kompensasjon for anslåtte utgifter i forbindelse med forenklet modell for premiebetaling til Statens pensjonskasse på 380 000 kroner.

Kap. 500 Kommunal- og moderniseringsdepartementet, post 50 og 22 Forskning, kan overføres

Norges forskningsråds program Samisk forskning II gikk fra 2007 til 2017. Kommunal- og moderniseringsdepartementet tildelte 3,9 mill. kroner til programmet i 2017. Programmet hadde som mål å fremme langsiktig forskning av høy kvalitet om samiske forhold, bidra til rekruttering av forskere og videreutvikling av samisk som vitenskapsspråk. I tillegg ble internasjonalt forskningssamarbeid, nettverksbygging og forskningsformidling på samisk og andre språk vektlagt.

Forskningsprogrammet har nå gått over i en ny fase – Samisk forskning III – som er et løpende program hvor det ikke er definert en tidsperiode. Programmet skal fremme forskning av høy kvalitet som er relevant for politikkutvikling, forvaltning og andre aktører i samfunnet, gjennom å bidra med kunnskap om kulturuttrykk, samisk identitet og samfunnsbygging, oppvekst og utdanning, språk, klima og miljø, levekår og befolkningsutvikling. Det er foreslått å sette av 3,334 mill. kroner til Samisk forskning III i 2018.

Kap. 553 Omstillingsdyktige regioner, post 63 Grenseregionale Interreg-program, kan nyttes under kap. 553, post 60 og 65

I 2017 tildelte Kommunal- og moderniseringsdepartementet 10,1 mill. kroner til gjennomføring av Interreg Nord, hvor Sápmi er et delprogram. Tildelingen til Interreg Nord vil bli videreført i 2018 på kap. 553, post 63 Grenseregionale Interreg-program. Det er lagt opp til en samlet ramme for norsk deltakelse på ca. 71 mill. kroner for programperioden 2014–2020. Troms fylkeskommune har sekretariatsfunksjonen for hele Nord-programmet og Sápmi, men samarbeider med Nord-Trøndelag fylkeskommune om sørsamiske aktiviteter.

Målet er å styrke programrådets konkurransekraft og attraktivitet. Programområdet omfatter Nord-Norge, Nord-Finland, Nord-Sverige samt Sápmi (det samiske området fra Hedmark til Finnmark). Det ble tildelt støtte til 18 prosjekter i 2016 fordelt på følgende prioriterte innsatsområder: Forskning og innovasjon, entreprenørskap, kultur og miljø og felles arbeidsmarked. Et eksempel er prosjektet Indigenous Entrepreneurship der Barentssekretariatet har jobbet med å støtte urfolksungdom til økonomisk uavhengighet gjennom entreprenørskap.

Utenriksdepartementet (UD)

(i 1000 kr)

Kap.	Post	Benevnelse	Regnskap 2016	Saldert budsjett 2017	Forslag 2018
163	72	Menneskerettigheter	3 000 ¹	715	800
		Sum	3 000	715	800

¹ Gáldu – Kompetansesenteret for urfolks rettigheter mottok støtte over posten fram til 2016, til sitt arbeid med internasjonale menneskerettigheter. Gáldu ble integrert i Nasjonal institusjon for menneskerettigheter i 2017.

I tillegg blir det bevilget midler til samiske formål over følgende budsjettkapitler og poster:

Kap.	Post	Benevnelse
115	01/70	Driftsutgifter og Tilskudd til næringsfremme, kultur- og informasjonsspørsmål
116	70	Tilskudd til internasjonale organisasjoner
118	70	Nordområdetiltak og prosjektsamarbeid med Russland

Kap. 163, Nødhjelp, humanitær bistand og menneskerettigheter, post 72

Menneskerettigheter

Tildelingen skal benyttes til Sametingets arbeid for å fremme urfolks rettigheter i FN og andre internasjonale fora. Et viktig mål er å styrke urfolks mulighet til å delta i FN på selvstendig grunnlag, i saker som angår dem. Dette forutsetter mobilisering og alliansebygging på tvers av de ulike urfolksregionene, inkludert aktiv deltagelse fra urfolk i utviklingsland. Det tas sikte på å utvikle en treårig rammeavtale om økonomisk støtte, med en årlig tildeling på inntil 0,8 mill. kroner over denne posten til Sametinget. Alle tilskudd fra denne bevilgningen skal benyttes til å fremme utviklingspolitiske formål, i tråd med OECD/DACs regelverk.

Kap. 115, Næringsfremme-, kultur- og informasjonsformål, post 01 Driftsutgifter og post 70 Tilskudd til næringsfremme, kultur- og informasjonsspørsmål

Tilskudd som gis under disse postene, skal bidra til å fremme utenrikspolitiske mål og ha verdi for norsk samfunns-, nærings- og kulturliv. Styrking av norsk kulturlivs internasjonale muligheter og kontakflate, og profilering av Norge som sentral aktør i nordområdene er ledd i dette arbeidet. Sentralt i denne satsingen står også urfolksprosjekter.

De siste årene er det tildelt mellom 1 og 1,5 mill. kroner til prosjekter for å styrke norske samers internasjonale kulturkontakter til andre urfolksgrupper over disse postene. Sentrale samarbeidspartnere for Utenriksdepartementet når det gjelder samiske miljøers internasjonale kultursamarbeid finansiert under denne posten, er blant andre Riddu Riddu-festivalen og Internasjonalt Samisk Filmsenter.

Kap 116, Deltaking i internasjonale organisasjoner, post 70 Tilskudd til internasjonale organisasjoner

Nordisk ministerråd tildelte 3,891 mill. danske kroner i støtte til det samiske samarbeidet på kulturområdet i 2017. Midlene fordeles mellom Samerådet og Samisk kunstnerråd, og går i hovedsak til samisk kulturstøtte med målsetting om nordisk nytte, og i mindre grad til administrative driftskostnader. På utdanningsområdet tildelte Nordisk ministerråd 1,7 mill. danske kroner i 2017. Midlene overføres og disponeres av Samisk høyskole. Støtten til kultur- og utdanningsområdet forventes videreført i 2018.

Norges pliktige bidrag til Nordisk ministerråd blir bevilget under kap. 116 Deltaking i internasjonale organisasjoner, post 70 Tilskudd til internasjonale organisasjoner.

Kap 118, Nordområdetiltak mv., post 70 Nordområdetiltak og prosjektsamarbeid med Russland

Prosjektsamarbeidet med Russland

Denne bevilgningen benyttes til å støtte prosjekter innen en rekke prioriterte områder. Støtte til folk-til-folk-prosjekter innenfor norsk og russisk del av Barentsregionen, som involverer samer og andre urfolk, er et av de prioriterte områdene. Støtte til denne type formål forvaltes av Barentssekretariatet.

I 2017 er det gitt tilskudd på over 4,3 mill. kroner til samarbeidsprosjekter mellom norske, russiske og andre lands urfolk, og det forventes at det vil gis ytterligere tilskudd høsten 2017. I 2017 har flere større urfolksarrangementer funnet sted, som markeringen av 100-årsjubileet for samenes første landsmøte i Trondheim og en urfolkssummit i Moskva. Andelen av Barentssekretariatets prosjektmidler som har gått til urfolksformål har derfor vært noe større hittil i 2017 enn tidligere år. For 2018 forventes det at støtten vil gå noe ned i forhold til 2017.

Arktis 2030

Målet med ordningen er å fremme norske interesser og Norges posisjon som en ansvarlig aktør i nord. Midlene skal bidra til at Norge kan være ledende på kunnskap, være den fremste forvalter av miljøet og naturressursene i nordområdene, og bidra til næringsutvikling. Arktis 2030 skal i tillegg støtte opp under norsk engasjement og rolle i Antarktis, og utnytte styrken i at Norge har kompetanse i begge polområdene. Tilskudd under posten omfatter også støtte til urfolkrepresentanters deltakelse i internasjonalt samarbeid i nordområdene. Midlene nyttes da i første rekke til dekning av reiseutgifter for deltakelse i Arktisk råd og Barentsrådet. I 2015 ble en ny 3-årig rammeavtale med Sametinget undertegnet, og det ble planlagt en årlig støtte på 385 000 kroner per år til dette formålet. Dette beløpet ble utbetalt til Sametinget i 2016.

Samerådet og Utenriksdepartementet har en avtale for å dekke utgifter i forbindelse med Samerådets deltakelse i Arktisk råd. I 2016 ble 1,7 mill. kroner utbetalt. 285 000 kroner er planlagt utbetalt i 2017 under denne avtalen. Det er søkt om forlengelse.

Som en oppfølging av forprosjektet om utvikling av etiske retningslinjer for økonomisk aktivitet i urfolksområder, ble Árran lulesamisk senter i 2013 tildelt 7,3 mill. kroner i tilskudd for perioden 2013-2016 til prosjektet «Indigenous People and Resource Extraction: Evaluating Ethical Guidelines». 1,3 mill. kroner ble utbetalt i 2016. Avtalen ble forlenget til 2017, og det er planlagt en siste utbetaling under avtalen i 2017 på 336 000 kroner.

Senter for samiske studier ved Universitetet i Tromsø – Norges arktiske universitet ble for perioden 2013-2016 tildelt 8,7 mill. kroner i tilskudd til prosjektet «Brennpunkt nord. Nettverk, urfolksinstitusjoner og kunnskapsproduksjon». Prosjektet er knyttet til det flerfaglige urfolksprogrammet Master of Indigenous Peoples. Det skal i tillegg forskes på den internasjonale urfolksbevegelsen i tid og rom. Om lag 1 mill. kroner ble utbetalt for 2016, mens det er planlagt utbetaling på 1,5 mill. kroner i 2017.

Gjennom Stipendprogrammet for studier i nordområdene fikk Samisk høgskole en tildeling på 0,4 mill. kroner for perioden 2013-2016. I denne tredje stipendperioden har Samisk høgskole midler til å tildele stipendmåneder og reisestipend til studenter fra Canada og Russland, i tillegg til midler til ansattmobilitet. 35 000 kroner ble utbetalt i 2016. Avtalen er gått ut.

Kunnskapsdepartementet (KD)

(i 1000 kr)

Kap.	Post	Benevnelse	Saldert		
			Regnskap 2016	budsjett 2017	Forslag 2018
222	01/45	Statens grunn- og videregående skoler og grunnskoleinternat, Driftsutgifter og utstyrsanskaffelser, <i>kan overføres</i>	98 826	102 067	108 277
223	50	Sametinget, Tilskudd til Sametinget	41 501	42 551	46 627
225	62	Tilskudd til de kommunale sameskolene i Snåsa og Målselv	23 670	24 321	0 ¹
225	63	Tiltak i grunnopplæringen, Tilskudd til samisk grunnopplæring, <i>kan overføres</i>	52 406	63 806	67 349
227	63	Tilskudd til kommuner og fylkeskommuner			24 953 ¹
231	50	Barnehager, Tilskudd til samiske barnehagetilbud	16 114	16 565	22 012
260	50	Universitet og høyskoler	81 118	83 924	90 599
281	01	Felles tiltak for universitet og høyskoler. Driftsutgifter	1 100	0	0
281	78	Tilskudd til Universitets- og høyskolerådet	500	500	500
2410	73	Statens lånekasse for utdanning, Avskrivninger, <i>overslagsbevilgning</i>	350	200	350
Sum			315 585	333 934	360 667

¹ Tilskuddet til sameskolene i Snåsa og Målselv er fra 2018 flyttet til kap. 227 Tilskudd til særskilte skoler, post 63 Tilskudd til kommuner og fylkeskommuner.

² Beløpet gjelder den delen av bevilgningen på posten som er foreslått bevilget til sameskolene i Snåsa og Målselv. For samlet bevilgning på posten, se omtale under.

I tillegg blir det bevilget midler til samiske formål over disse kapitlene og postene:

Kap.	Post	Benevnelse
254	70	Tilskudd til studieforbund
260 ¹	50	Universitet og høyskoler
281	01	Felles tiltak for universiteter og høyskoler
285	52	Norges forskningsråd, Forskningsformål

¹ Gjelder bevilgninger til andre universiteter og høyskoler enn Samisk høyskole, som får midler til samiske tiltak i sin årlige ramme.

Kap. 222 Statlige grunn- og videregående skoler og grunnskoleinternat, post 01 Driftsutgifter og post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Målet med bevilgningen er å opprettholde og videreutvikle samisk identitet, språk og kultur.

Bevilgningen på posten dekker hovedsakelig drift av Samisk videregående skole i Karasjok, Samisk videregående skole og reindriftsskole i Kautokeino og Sørsamisk kunnskapspark (tidligere Sameskolen for Midt-Norge) i Hattfjelldal. Opplæringen ved Sørsamisk kunnskapspark og de videregående skolene følger Kunnskapsløftet – Samisk.

Sameskolen for Midt-Norge har endret navn til Åarjelsaemien vierhtiesåafoe – Sørsamisk kunnskapspark. Regjeringen har vedtatt å beholde virksomheten i staten, og det er satt i gang en prosess for å utvikle og effektivisere det sørsamiske fjernundervisningstilbudet. Tilbudet skal treffe behovet til kommunene for sørsamisk opplæring på en bedre måte, og øke rekrutteringen av sørsamiske fjernundervisningselever.

Statsbygg har på oppdrag fra Sametinget gjennomført en mulighetsstudie for ulike alternativ for det samiske nasjonalteateret Beaivváš. I 2017 har regjeringen besluttet at Kulturdepartementet og Kunnskapsdepartementet skal gi Statsbygg i oppdrag å utrede et alternativ med samlokalisering mellom teatret og Samisk videregående skole og reindriftsskole i Kautokeino nærmere.

For at Sørsamisk kunnskapspark skal få stabil drift, etter at det ble trukket ut midler i 2015 som følge av forslag om å avvikle Sameskolen for Midt-Norge, foreslår Kunnskapsdepartementet å øke bevilgningen med 2,7 mill. kroner i 2018. Det foreslås også å øke inntektsposten kap. 3222, post 02 med 2,5 mill. kroner, for å synliggjøre de reelle inntektene til Sørsamisk kunnskapspark. Fordi utgiftene i virksomheten har sammenheng med inntektene, foreslås utgiftsposten økt tilsvarende. Samlet sett blir det foreslått en tildeling på postene 01 og 45 på 108,3 mill. kroner.

Kap. 223 Sametinget, post 50 Tilskudd til Sametinget

Målet med bevilgningen er, gjennom Sametingets virksomhet, å gi samiske elever en god opplæring med tilgang til ordinære og tilrettelagte læremiddel på sitt eget språk.

Tilskuddet finansierer utdanningsformål i Sametinget, inkludert utvikling og produksjon av ordinære og tilrettelagte læremiddel for samiske elever, arbeid med samiske læreplaner og råd og veiledning om samisk opplæring.

Bevilgningen foreslås økt med 3 mill. kroner i 2018, for arbeid med læreplaner og læremidler. Økt bevilgning har sammenheng med fagfornyelsen som er varslet i Meld. St. 28 (2015-2016) *Fag – Fordypning – Forståelse. En fornyelse av Kunnskapsløftet*. Det foreslås en tildeling på posten på 46,6 mill. kroner.

Kap. 225 Tiltak i grunnsopplæringen, post 63 Tilskudd til samisk i grunnsopplæringen

Tilskuddet skal bidra med finansiering til kommuner, fylkeskommuner og frittstående skoler som tilbyr samiskopplæring i samsvar med § 6-2 og § 6-3 i opplæringsloven, og til at lærere får økt kompetanse i samiske språk.

Under posten er det tre tilskuddsordninger: En for samiskopplæring i grunnskolen, en for samiskopplæring i den videregående opplæringen og en ordning med samiske studiepermisjoner for videreutdanning i samisk for lærere i hele grunnsopplæringen. Antall elever som velger samisk språk i grunnskolen har holdt seg relativt stabilt de siste årene.

Det foreslås en tildeling på 67,3 mill. kroner på posten i 2018. Det er anslått en reell økning på 1,9 mill. kroner fra saldert budsjett i 2017.

Kap. 227 Tilskudd til særskilte skoler, post 63 Tilskudd til kommuner og fylkeskommuner

Tilskudd til de kommunale sameskolene i Snåsa og Målselv

Målet med tilskuddsordningen er å bidra til å opprettholde og utvikle samisk identitet, språk og kultur.

Tilskuddet finansierer drift av de kommunale sameskolene i Snåsa og Målselv, med tilhørende internat. Sameskolen i Snåsa gir opplæring på sørsamisk, og sameskolen i Målselv gir opplæring på nordsamisk. Skolene har hele landet som opptaksområde, og opplæringen følger *Kunnskapsløftet - Samisk*.

Det har over tid blitt opprettet svært mange tilskuddsposter under budsjettet til Kunnskapsdepartementet. Departementet vil samle flere tilskuddsordninger på færre budsjettposter. Tilskuddet til de kommunale sameskolene i Snåsa og Målselv flyttes derfor fra kap. 225 *Tiltak i grunnsopplæringen*, post 62 *Tilskudd til de kommunale sameskolene i Snåsa og Målselv*, til kap. 227 *Tilskudd til særskilte skoler*, post 63 *Tilskudd til kommuner og fylkeskommuner*. Endringen påvirker ikke nivået på tilskuddet til sameskolene. Samlet nivå på kap. 227 post 63 er 39,1 mill. kroner. Nivået på tilskuddet til sameskolene er foreslått til 25 mill. kroner.

Kap. 231 barnehager, post 50 Tilskudd til samiske barnehagetilbud

Tilskuddet skal bidra til at samiske barn får utviklet sitt språk og sin kultur i barnehagen. Sametinget forvalter tilskuddet.

Statistikk fra Sametinget viser at det i 2016 var totalt 758 barn som gikk i barnehager med et samisk tilbud, mot 783 i 2015. Av disse gikk 573 barn i samiske barnehager, 78 barn i barnehager med samisk avdeling og 107 i barnehager med samisk språkopplæringstilbud. Av

de 758 barna hadde 708 barn nordsamisk bakgrunn, mot 735 i 2015. 19 barn hadde lulesamisk bakgrunn, mot 22 i 2015. 31 barn hadde sørsamisk bakgrunn mot 26 i 2015.

I 2016 var det registrert 24 samiske barnehager og åtte barnehager med samisk avdeling, mot henholdsvis 24 og sju i 2015. 26 barnehager hadde samisk språkopplæringstilbud, mot 29 i 2015. De sistnevnte barnehagene ligger i ni fylker: Finnmark, Troms, Nordland, Nord-Trøndelag, Sør-Trøndelag, Oppland, Hedmark, Buskerud og Akershus.

I revidert nasjonalbudsjett for 2017 ble tilskuddet til samiske barnehagetilbud økt med 5 mill. kroner, jf. Prop. 129 S (2016-2017) *Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet 2017* og Innst. 401 A (2016-2017). Departementet foreslår å videreføre denne økningen i 2018, slik at total bevilgning blir 22 mill. kroner.

Kap 254 Tilskudd til voksenopplæring, post 70 Tilskudd til studieforbund

Tilskuddet bidrar til at godkjente studieforbund kan tilby fleksibel og brukertilpasset opplæring for voksne. Deler av tilskuddet går til samiske studieforbund. En mindre del går til refusjon av kostnader knyttet til opplæring av voksne i samisk språk på grunnskolenivå, gjennomført av godkjente studieforbund og nettskoler. Størrelsen på disse tilskuddene beregnes ut fra aktiviteten foregående år. Den samlede bevilgningen i 2017 er 208,4 mill. kroner.

Departementet har bedt Kompetanse Norge gjennomføre en evaluering av måloppnåelsen i studieforbundene, med leveringsfrist i mai 2018.

Departementet foreslår å redusere bevilgningen med 22,5 mill. kroner sammenlignet med nivået i 2017. Reduksjonen skal ikke påvirke størrelsen på tilretteleggingstilskuddet, slik at aktivitet for deltakere som trenger særskilt tilrettelegging, blir den samme som tidligere år. Det foreslås at den samlede bevilgningen over kap. 254, post 70 i 2018 blir 193,5 mill. kroner.

Kap. 260 Universitet og høyskoler, post 50 Statlige universitet og høyskoler

I Meld. St. 21 (2016-2017) *Lærelyst – tidlig innsats og kvalitet i skolen* varsler Kunnskapsdepartementet at det faglige ansvaret for de nasjonale sentrene skal legges til vertsinstusjonene, som allerede i dag har det administrative ansvaret for sentrenes tilsatte. Bakgrunnen er at departementet mener at en innlemming i vertsinstusjonene vil gi bedre kvalitet på de oppgavene departementet ønsker at senteret skal løse. Endringen trer i kraft 1. januar 2018. Videre blir det i meldingen varslet at Kunnskapsdepartementet tar sikte på å gi Senter for samisk i opplæringa ved Samisk høgskole grunnfinansiering i tråd med de nasjonale sentrene. Det foreslås derfor å øke rammebevilgningen til Samisk høgskole med 2,4 mill. kroner. Samtidig foreslås det å flytte 2 mill. kroner til den samiske læremiddelportalen Ovttas, som driftes av Senter for samisk i opplæringa, inn i rammebevilgningen til Samisk høgskole på kap. 260, post 50. Midlene er tidligere bevilget over kap. 226 post 21.

Det er foreslått en samlet bevilgning på posten på 90,6 mill. kroner.

Kap. 281 Felles tiltak for universiteter og høyskoler, post 01 Driftsutgifter

Forskningsrådet har i 2017 tildelt 4,12 mill. kroner til et strategisk høgskoleprosjekt (Rapid change – challenges or opportunities for sustainable reindeer husbandry (Rievdan)) til Samisk høgskole.

Kap. 281 Felles tiltak for universiteter og høyskoler, post 78 Tilskudd til Universitets- og høyskolerådet

Ansvarer for fagstrategisk organ for samiske høyere utdanning og forskning er en varig oppgave som ble lagt til Universitets- og høyskolerådet i 2016. Det er foreslått å videreføre bevilgning på 0,5 mill. kroner til formålet.

Kap. 285 Norges forskningsråd, post 52 Langsiktig grunnleggende forskning

Norges forskningsråd har et delansvar for finansiering av samisk forskning. Midler til samisk forskning over kap. 285, post 52 går hovedsakelig til Program for samisk forskning. Programmet har et budsjett på 15,5 mill. kroner i 2017. Av disse kommer 11,7 mill. kroner fra Kunnskapsdepartementet og 3,8 mill. kroner fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet.

Program for samisk forskning II løp i perioden 2007 til juni 2017. Programmet fokuserte på sentrale utfordringer for samisk forskning, herunder rekruttering og styrking av samisk som vitenskapsspråk. Programmet la også vekt på kulturell og språklig variasjon i det samiske samfunnet, på internasjonalt samarbeid og på formidling av forskningen.

Programmet har nå gått over i en ny fase – Program for samisk forskning III (P-SAMISK III). Programmet har samtidig gått over til å bli definert som løpende og en ny programplan som skal gjelde for perioden juni 2017 til 2027 ble vedtatt på forsommeren.

Programmet er et faglig bredt grunnforskningsprogram for samiske problemstillinger innenfor humaniora og samfunnsvitenskap. I tillegg er det også åpent for naturvitenskapelig forskning innenfor klima og miljø som har en direkte tilknytning til humaniora og samfunnsvitenskap. Hovedmålet for programmet er å bidra til å ivareta Norges særlige ansvar for å utvikle ny, forskningsbasert kunnskap for at den samiske folkegruppen skal kunne sikre og utvikle språket, kulturen og samfunnslivet sitt.

I tillegg har Forskningsrådet i 2017, under FriHumSam-ordningen, tildelt 0,72 mill. kroner til et prosjekt som ser på språklæring hos nordsamiske barn, 0,09 mill. kroner til en offentlig ph.d. som ser på tilbakeføring av samisk kulturarv, og 0,48 mill. kroner til et SAMKUL-prosjekt som ser på hvordan vitenskapelig kunnskap og forskning på samisk historie er påvirket av sosiale og kulturelle forestillinger om *rase og opphav*.

Kap. 2410 Statens lånekasse for utdanning, post 73 Avskrivninger, overslagsbevilgning

Avskrivningene på posten omfatter ulike avskrivningsordninger i Lånekassen. Studenter som har kombinasjonen grunnskolelærerutdanning, praktisk-pedagogisk utdanning eller førskolelærerutdanning og samisk språk, får ettergitt lån i Statens lånekasse for utdanning med inntil 50 000 kroner. I 2016 ble det ettergitt lån til syv personer. Det forventes at om lag syv studenter per år vil få ettergivelse på dette grunnlaget i årene som kommer.

For 2018 foreslås det en bevilgning til samiske formål på posten på 350 000 kroner.

Kulturdepartementet (KUD)

(i 1000 kr)

Kap.	Post	Benevnelse	Regnskap 2016	Saldert budsjett 2017	Forslag 2018
325	53	Allmenne kulturformål, Sametinget	82 487 ¹	81 900	83 700
334	78	Film og medieformål, Ymse faste tiltak, Internasjonalt Samisk filminstitutt (ISFI)	3 970	4 540	5 140
335	75	Mediestøtte/Tilskudd til samiske aviser	27 032	27 500	28 100
		Sum	113 489	113 940	116 940

¹ Tilskuddet ble fram til 2016 bevilget under kap. 320 Allmenne kulturformål, post 53 Sametinget.

I tillegg blir det bevilget midler til samiske formål over følgende budsjettkapitler:

Kap.	Post	Benevnelse
325	72	Allmenne kulturformål, Kultursamarbeid i nordområdene
329	01	Arkivformål, Driftsutgifter
340	70	Den norske kirke, Rammetilskudd til Den norske kirke

Videre forvalter flere mottakere av tilskudd/bevilgninger fra Kulturdepartementet oppgaver og aktiviteter rettet mot samisk kunst og kultur. Det gjelder for eksempel Nasjonalbiblioteket, Norsk kulturråd og museene i det nasjonale museumsnettverket.

Kap. 325 Allmenne kulturformål, post 53 Sametinget

Sametinget forvalter en rammebevilgning til kulturformål under statsbudsjettets kap. 325, post 53. Bevilgningen skal bidra til Sametingets arbeid med å legge til rette for et levende og mangfoldig samisk kunst- og kulturliv av god kvalitet, som er tilgjengelig for alle. Bevilgningen overføres til Sametinget, som disponerer midlene etter egne prioriteringer.

Kap. 334 Film- og medieformål, post 78 Ymse faste tiltak

Internasjonalt Samisk Filminstitutt (ISFI) har nasjonal status. Tilskuddet til ISFI blir foretatt på et særskilt grunnlag og ikke ut fra de samme kriteriene som midler til regionale filmvirksomheter. Det foreslås en økning på 0,6 mill. kroner til ISFI i 2018. Økningen kan brukes både til drift av ISFI og bevilgninger til samiske audiovisuelle produksjoner. Formålet er å sikre ISFI en bedre driftssituasjon, slik at de kan videreføre og styrke satsingen på produksjon og formidling av samiske audiovisuelle produksjoner.

Kap. 335 Mediestøtte, post 75 Tilskudd til samiske aviser

Under denne posten gis det tilskudd til produksjon av samiske aviser og tilskudd til produksjon av avissider på lulesamisk og sørsamisk. Ordningen er regulert i forskrift fastsatt av Kulturdepartementet, og midlene fordeles av Medietilsynet.

Kap. 325 Allmenne kulturformål, post 72 Kultursamarbeid i nordområdene

I det norsk-russiske kultursamarbeidet etableres treårige samarbeidsprogrammer med sikte på utvikling av det norsk-russiske kultursamarbeidet. Departementet gir treårig prosjektstøtte til utviklingsarbeid innenfor ulike deler av kulturfeltet, herunder til samisk kultur og urfolkskultur.

Kap. 329 Arkivformål, post 01 Driftsutgifter

Drift av Samisk arkiv dekkes innenfor de årlige bevilgningene til Arkivverket over statsbudsjettets kap. 329, post 01.

Kap. 340 Den norske kirke, post 70 Rammetilskudd til Den norske kirke

Rammetilskuddet til Den norske kirke nyttes blant annet til finansiering av Samisk kirkeråd. Rådet har som oppgave å samordne kirkens innsats blant de samiske befolkningsgruppene og å bedre folks kjennskap til samisk kirkeliv. I tilskuddet inngår også utgifter til kirkelig

betjening av den samiske befolkningen, som samiskspråklige prester og samiske kirketolker i nordsamisk språkområde, og til trosopplæringstilbud for barn og unge i den samiske befolkning. Midler nyttes også til oversettelse av bibelske tekster til samiske språk og til samisk-kirkelig utdanningstilbud ved Universitetet i Tromsø. Rammetilskuddet disponeres av Kirkerådet som fastsetter den endelige fordelingen på ulike formål, herunder samiske formål.

Spillemidler til samisk idrett

Ved fordeling av overskuddet til Norsk Tipping AS for spilleåret 2016 til idrettsformål i 2017, ble det avsatt 750 000 kroner til samisk idrett. Tilskuddet overføres Sametinget som er ansvarlig for den videre fordelingen i tråd med målet for tilskuddet – som er å opprettholde og videreutvikle særegne samiske idrettsaktiviteter som er en del av samisk kultur. Videre skal midlene bidra til mer idrett og fysisk aktivitet i befolkningen. Tilskuddet skal primært benyttes til aktiviteter rettet mot barn (6-12 år) og ungdom (13-19 år). Tilskuddet skal ikke brukes til å støtte opp om ordinære idrettsaktiviteter som utøves i regi av samiske idrettsorganisasjoner.

Justisdepartementet (JD)

(i 1000 kr)

Kap.	Post	Benevnelse	Saldert		
			Regnskap 2016	budsjett 2017	Forslag 2018
440	01	Politidirektoratet – politi og lensmannsetat, Driftsutgifter	400	400	400
		Sum	400	400	400

Kap. 440 Politidirektoratet – politi- og lensmannsetaten, post 01 Driftsutgifter

Under kap. 440, post 01 har det i flere år blitt stilt midler til disposisjon for de politidistriktene hvor det er kommuner innenfor forvaltningsområdet for samisk språk. Målsettingen er å motivere til økt kunnskap om samisk språk og kultur i politidistrikter med samisk befolkning. Politidistrikter som har kommuner med tospråklig forvaltning, kan tildeles midler for utgifter de har hatt som følge av dette. Politidirektoratet har fra og med 2017 delegert administrasjonen av ordningen til Finnmark politidistrikt, som dermed har fått et nasjonalt ansvar for å administrere ordningen i henhold til gjeldende instruks. Samelovens språkregler omfatter politidistriktene Trøndelag, Nordland, Troms og Finnmark, som alle har kommuner som kommer inn under bestemmelsene i sameloven.

Det er etablert en ressursgruppe med polititjenestemenn med samisk bakgrunn og/eller som behersker samisk språk. Gruppen skal veilede direktoratet og politidistriktene i spørsmål som angår samisk språk og samisk kultur i politiet. Det er iverksatt et arbeid med å styrke samisk språk knyttet til behandling av saker hvor samiske barn har vært utsatt for vold eller overgrep. Statens barnehus i Tromsø er i den forbindelse gitt et ansvar, og har styrket bemanningen med en samiskspråklig psykolog. I Finnmark politidistrikt er prosjektet for å styrke innsatsen mot vold i nære relasjoner i samiske områder i ordinær drift. Det er videre lagt til rette for bruk av samisk språk i politiets elektroniske saksbehandlingsverktøy. Arbeid med andre tiltak for å styrke samisk språk i politiet, med henvisning til regjeringens handlingsplan for samiske språk, er fortsatt under utvikling.

Regnskap for 2016 er 400 000 kroner. For 2017 er det satt av 400 000 kroner. Det tas sikte på å sette av tilsvarende beløp i 2018.

Helse- og omsorgsdepartementet (HOD)

(i 1000 kr)

Kap.	post	Benevnelse	Regnskap 2016	Saldert	
				budsjett 2017	Forslag 2018
762	50	Samisk helse, Tilskudd til Sametinget	5 500	5 500	5 600
762	70	Primærhelsetjenesten, Tilskudd, <i>kan benyttes under post 21</i> ¹	6 200	6 200	6 200
Sum			11 700	11 700	11 800

¹Beløpene som er oppgitt i tabellen henviser kun til tildelingene til samiske formål. For en nærmere spesifisering av budsjettpostene totale størrelse viser vi til Helse- og omsorgsdepartementets Prop. 1 S (2016-2017).

Kap. 762 Primærhelsetjenesten, post 50 Samisk helse

Formålet med tilskuddsordningen er å bidra til likeverdige helse- og omsorgstjenester til den samiske befolkning. Dette skjer blant annet gjennom tilskudd til Sametinget til utvikling av Sametingets helsepolitiske innspill til sentrale myndigheter, samarbeid og dialog med helseforetakene, saksbehandling i forbindelse med tildeling av prosjektmidler til samiske helseformål og administrasjon av tilskuddsordningen.

Det er bevilget 5,5 mill. kroner i 2017 til Sametingets arbeid med samisk helse. Bevilgningen foreslås videreført i 2018 med 5,6 mill. kroner.

Kap. 762 Primærhelsetjenesten, post 70, Tilskudd

Formålet med tilskuddsordningen er å bidra til likeverdige helse- og omsorgstjenester til den samiske befolkningen, og til at tjenestene er kunnskapsbaserte. Tilskuddet forvaltes av Helsedirektoratet. Det er behov for oppdatert kunnskap om den samiske befolkningens helse og bruk av helse- og omsorgstjenester.

Bevilgningen dekker tilskudd til Senter for samisk helseforskning. Senterets hovedoppgave er å drive forskning med fokus på helse og livsstil i den samiske befolkningen. Senteret gjennomførte en større befolkningsundersøkelse i kommuner med samisk befolkning i 2003-2004, kalt Saminor 1. Undersøkelsen – Saminor 2 – ble gjentatt i de tre nordligste fylker i 2012-2014. Det er laget sluttrapport om resultatene fra den enkelte kommune som er presentert for kommuneadministrasjonen og befolkningen i kommunene. Senteret sitter på et stort materiale og vil følge opp funnene i 2018. Saminor 2-studien viser store helseutfordringer i den samiske befolkningen. Det planlegges derfor for en større studie – Saminor 3 – i 2020-2021. Saminor-studiene er designet som en repeterende studie slik at man kan følge helsevariabler over tid. Det er spesielt ønskelig å inkludere kystkommunene og kommuner i det sørsamiske området i Saminor 3. Det er stor etterspørsel etter senterets kunnskap på urfolk internasjonalt. Kompetansen innenfor helsespørsmål om det fleretniske i nord, som senteret etterhvert innehar, er unikt i internasjonal sammenheng.

Tilskuddet på 6,2 mill. kroner foreslås videreført.

Barne- og likestillingsdepartementet (BLD)

(i 1000 kr)

Kap.	post	Benevnelse	Regnskap 2016	Saldert budsjett 2017	Forslag 2018
854	50	Tiltak i barne- og ungdomsvernet, Forskning og utvikling	1 000	1 000	1 000
		Sum	1 000	1 000	1 000

Kap. 854 Tiltak i barne- og ungdomsvernet, post 50 Forskning og utvikling

Posten dekker blant annet overføring til Sametinget som foreslås til 1 mill. kroner i 2018.

Sametinget har fått overført samme beløp i 2016 og 2017. Midlene skal brukes til videreføring og styrking av Sametingets virksomhet på barnevernsområdet.

Landbruks- og matdepartementet (LMD)

(i 1 000 kr)

Kap	Benevnelse	Regnskap 2016	Saldert budsjett 2017	Forslag 2018
1142	Landbruksdirektoratet ¹	16 937 ²	7 309	7 543
1151	Til gjennomføring av reindriftsavtalen	113 000	114 500	118 600
	Sum	129 937	121 809	126 143

¹ Beløpet i tabellen under kap. 1142 Landbruksdirektoratet omfatter tildelinger gitt over post 45, 70, 71, 72 og 80, jf. postomtalen under. Tildelingen til drift av Landbruksdirektoratets avdeling i Alta er ikke inkludert i beløpet.

² Fra 1. januar 2014 ble de fem nordligste fylkesmennene regional reindriftsmyndighet. Fram til og med 2016 har fylkesmennene blitt finansiert gjennom en belastningsfullmakt på kap. 1142. Fra 2017 ble det rammeoverført ca. 26 mill. kroner fra kap. 1142 til Kommunal- og moderniseringsdepartementets kap. 525.

Kap. 1142 Landbruksdirektoratet

(i 1 000 kr)

Post	Tiltak	Regnskap 2016	Saldert budsjett 2017	Forslag 2018
01	Driftsutgifter	236 751	224 905	220 960
45	Større utstyrskjøp og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	5 620	1 299	1 312
50	Arealressurskart	7 616	7 594	7 658
60	Tilskudd til veterinærdekning	138 845	142 664	146 373
70	Tilskudd til fjellstuer	701	808	819
71	Omstillingstiltak i Indre Finnmark, <i>kan overføres</i>	10 211	4 400	4 460
72	Erstatninger ved ekspropriasjon og leie av rett til reinbeite, <i>overslagsbevilgning</i>	358	302	452
73	Tilskudd til erstatninger mv. etter offentlige pålegg i plante- og husdyrproduksjon, <i>overslagsbevilgning</i>	83 259	55 610	55 610
74	Kompensasjon til dyreeiere som blir pålagt beitenekt	360	1 000	1 000
75	Tilskudd til klimarådgivning på gårder		20 000	
80	Radioaktivitetstiltak, <i>kan overføres</i>	47	500	500
	Sum kap. 1142	483 768	459 082	439 144

Kap. 1142 ble opprettet i sammenheng med at Statens landbruksforvaltning (SLF) og Statens reindriftsforvaltning (SRF) 01.07.2014 ble slått sammen til et direktorat under navnet Landbruksdirektoratet. Fra 1. januar 2014 ble de fem nordligste fylkesmennene regional reindriftsmyndighet. Fram til og med 2016 ble fylkesmennene finansiert gjennom en belastningsfullmakt på kapittel 1142. Fra 2017 ble det rammeoverført vel 26. mill. kroner fra kapittel 1142 til kapittel 525.

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen skal dekke drift av Landbruksdirektoratet. Landbruksdirektoratet er blant annet et utøvende forvaltningsorgan for de sentrale reindriftspolitiske virkemidlene, og et støtte- og utredningsorgan for Landbruks- og matdepartementet. Direktoratet har en sentral rolle i gjennomføringen av reindriftspolitikken, og det er lagt opp til at direktoratet i vesentlig grad også skal ha en rådgivende rolle. Tilrettelegging og aktivt arbeid for å nå målene i reindriftspolitikken står også sentralt. Landbruksdirektoratet forvalter blant annet reindriftsloven og virkemidlene under reindriftsavtalen, og er også sekretariat for Reindriftsstyret, RUF-styret og for Markedsutvalget for reinsdyrkjøtt.

LMD fremmer forslag om en bevilgning på posten på 220,96 mill. kroner for 2018.

Omtale av postene som gjelder særskilte reindriftsformål

Post 45 Større utstyrskjøp og vedlikehold, *kan overføres*

Bevilgningen skal dekke utgiftene til oppfølging av Norges ansvar for grensegjerdene mot Sverige, Finland og Russland. Videre skal posten dekke utgiftene til effektivisering av

reinbeiteavtaler i Rørosregionen. I tillegg skal posten dekke eventuelle erstatningskrav fra finske myndigheter for norsk rein som har krysset grensen til Finland.

LMD fremmer forslag om en bevilgning på 1,3 mill. kroner for 2018.

Post 70 Tilskott til fjellstuer

Formålet med bevilgningen er å opprettholde tryggheten i fjellområder for blant annet reingjetere. LMD har i dag avtale med tre statseide fjellstuer, og i tillegg kontrakt med fire private om fjellstuehold. Fjellstuene har plikt til å holde åpent hele året.

LMD fremmer forslag om en bevilgning på 819 000 kroner for 2018.

Post 71 Omstillingstiltak i Indre Finnmark, kan overføres

Formålet med bevilgningen er å finansiere ulike tilpasinger og tiltak for å legge til rette for en bærekraftig reindrift i Finnmark.

LMD fremmer forslag om en bevilgning på 4,5 mill. kroner for 2018.

Post 72 Erstatninger ved ekspropriasjon og leie av rett til reinbeite i Trollheimen, overslagsbevilgning

Formålet med posten er å dekke erstatningene ved ekspropriasjon og leie av rett til reinbeite i Trollheimen, jf. Frostating lagmannsrett sitt overskjønn av 2. september 1999 og inngåtte reinbeiteavtaler med grunneierne i Trollheimen.

LMD fremmer forslag om en bevilgning på 452 000 kroner for 2018.

Post 80 Radioaktivitetstiltak

Statens ansvar for å dekke kostnader som følge av radioaktivt nedfall etter Tsjernobylulykka har som prinsipielt utgangspunkt det vedtak som regjeringen fattet 31. juli 1986. Regelverket for radioaktivitetstiltak blir fastsatt etter de samme prosedyrene som forskriftene etter reindrifftsavtalen.

LMD fremmer forslag om en bevilgning på 0,5 mill. kroner for 2018.

Kap. 1152 Reindrifftsavtalen

Den 28. februar i år ble Norske Reindrifftsamers Landsforbund (NRL) og Staten enige om ny reindrifftsavtale for perioden 01.07.2017 – 30.06.2018. Avtalen innebærer økonomiske tiltak i reindrifftsneringen på i alt 118,6 mill. kroner. Dette er en økning på 4,1 mill. kroner i forhold til Reindrifftsavtalen 2016/2017.

Hovedmålet med Reindrifftsavtalen 2017/2018 er å legge til rette for å utvikle reindrifftsneringen som en rasjonell markedsorientert næring som er bærekraftig i et langsiktig perspektiv. I tråd med regjeringsplattformen blir tiltak som støtter opp om økologisk bærekraft prioritert. Gjennom arbeidet med fastsetting av et økologisk bærekraftig reintall har det blitt mulig å knytte sammen virkemidlene over reindrifftsavtalen og reindrifftsloven. De tre siste reindrifftsavtalene har støttet opp om de som har fulgt opp vedtak om reduksjon, mens de som ikke har fulgt reduksjonskravene ikke har vært i posisjon til å få tilskudd. De produksjonsrettede tilskuddene har blitt prioritert framfor tilskudd som ikke direkte stimulerer til økt slaktning og omsetning. Ved inngåelsen av de tre siste reindrifftsavtalene er det gjennomført en rekke forenklingstiltak. I tillegg har tiltak som støtter opp om de utøverne som har reindrift som hovedvirksomhet blitt prioritert. Reindrifftsavtalen 2017/2018 har også stor oppmerksomhet rundt disse områdene.

Reindrifftsavtalen 2017/2018 er den fjerde avtalen der regjeringa har kommet fram til enighet med NRL. Enighet i avtaleforhandlingene er viktig for å støtte opp om avtaleinstituttet og den

hovedavtalen som er inngått mellom Landbruks- og matdepartementet og NRL. Ved Stortingets behandling av de siste fire reindrifftsavtalene har en samlet næringskomité støttet opp om regjeringens reindrifftspolitikk. Gjennom sine innstillinger har komiteen vist at det er bred politisk enighet om den dreining man har hatt i virkemidlene de siste årene, med vektlegging av næringsretting og tilrettelegging for de som har reindrift som hovedvirksomhet.

LMD fremmer forslag om en bevilgning under kapittel 1151 for 2018 i samsvar med Stortingets behandling av reindrifftsavtalen for 2017/2018, jf. Innst. 454 S (2016-2017). For nærmere omtale av de enkelte postene og strategier i reindrifftspolitikken vises det til Prop. 138 S (2016-2017) *Endringer i statsbudsjettet 2017 under Landbruks- og matdepartementet (Reindrifftsavtalen 2017/2018)*.

Klima- og miljødepartementet (KLD)

			(i 1000 kr)		
Kap.	Post	Benevnelse	Regnskap 2016	Saldert budsjett 2017	Forslag 2018
1429	21	Riksantikvaren, spesielle driftsutgifter, Kunnskapsløftet, registrering av automatisk fredede samiske bygninger	4 200	4 620	2 500
1429	50	Riksantikvaren, Tilskudd til samisk kulturminnearbeid	3 471	3 541	3 523
1429	71	Riksantikvaren, Tilskudd til fredete kulturminner i privat eie, <i>kan overføres</i>	2 000	2 200	6 000 ¹
Sum			9 671	10 361	12 023

¹ Over posten er det øremerket *inntil* 6 mill. kroner for å styrke oppfølgingen av arbeidet med bevaring av automatisk fredede samiske kulturminner.

Beløpene som er oppgitt i tabellen viser kun til tildelingene til samiske formål. For en nærmere spesifisering av budsjettpostens totale størrelse vises det til Klima- og miljøverndepartementets Prop. 1 S (2016-2017).

Kap. 1429 Riksantikvaren, post 21 Spesielle driftsutgifter

Over Riksantikvarens budsjett er det for 2018 foreslått bevilget 2,5 mill. kroner til oppsummering av bygningsregistreringsprosjektet innenfor Bevaringsprogrammet for automatisk fredede samiske bygninger. Registreringsprosjektet startet i 2011 og avsluttes i 2017. Registreringen har sitt utspring i Riksrevisjonens kritikk fra 2009 om manglende oversikt over slike bygninger. Bevaringsprogrammet for automatisk fredede samiske bygninger blir videreført.

Kap. 1429 Riksantikvaren, post 50 Tilskudd til samisk kulturminnearbeid

Det er foreslått å bevilge 3,523 mill. kroner til Sametinget til samisk kulturminnevernarbeid for 2018, jf. Prop. 1 S (2017-2018) for Klima- og miljødepartementet. Bevilgningen skal komme i tillegg til de ordinære bevilgningene til kulturminneformål fra kap. 1429. Tilskuddet vil i sin helhet bli utbetalt av Riksantikvaren til Sametinget i løpet av februar 2018. Formålet med bevilgningen er å ivareta de overordnede kulturminnefaglige hensyn i arbeidet med samiske kulturminner og kulturmiljøer. Midlene skal i hovedsak nyttes til større vedlikeholds- og restaureringsarbeid og til skjøtsel, sikring, istandsetting og formidling, etter søknad til Sametinget.

Kap. 1429 Riksantikvaren, post 71 Tilskudd til fredete kulturminner i privat eie, *kan overføres*

Over Riksantikvarens budsjett er det for 2018 øremerket inntil 6 mill. kroner for å styrke oppfølgingen av arbeidet med bevaring av automatisk fredede samiske bygninger innenfor Bevaringsprogrammet for automatisk fredede samiske bygninger. Arbeidet skal skje i henhold til omforente prinsipper i Plan for forvaltning av automatisk fredede samiske bygninger., vedtatt av Sametingets plenum. Midlene fra post 71 vil bli utbetalt av Riksantikvaren på anmodning fra Sametinget. Riksantikvaren vil gi nærmere føringer for bruken av tilskuddet.

Utgitt av:
Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Offentlige institusjoner kan bestille flere eksemplarer fra:
Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon
Internett: www.publikasjoner.dep.no
E-post: publikasjonsbestilling@dss.dep.no
Telefon: 222 40 000
Publikasjonskode: H-2405 BS
Trykk: Departementenes sikkerhets- og
serviceorganisasjon 10/2017 – opplag 500

Giella- ja
ođasmahttindepartemeanta

Juolludeamit sámi ulbmiliidda jagi 2018 stáhtabušeahtas

Juolludeamit sámi ulbmiliidda

Norgga stáhta lea vuodđuduvvon guovtti álbmoga eatnamiidda, sápmelaččaid ja dáččaid. Ráđđehusa ulbmil lea ahte sápmelaččat galget beassat ovddidit gielaset, kultuvrraset ja servodateallimeaset.

Vuodđolága § 108 ja sámeláhka leat sámepolitihka riikkalaš riektevuodut. Norggas leat ollu álbmotrievttalaš geatnegasvuodát mat leat láidesteaddjin sámepolitihkkii. Buot departemeanttain lea ovddasvástádus čuovvolit sámepolitihka čadaheami iežaset suorggis. Gielda- ja ođasmahttindepartemeanttas lea bajimus ovddasvástádus stáhta sámepolitihka oktiiheiveheamis, ja dat galgá bargat dan badjelii ahte surggiid rastásaš ja hálddahusdásiid rastásaš politihkka lea ollislaš ja oktasaš.

Gielda- ja ođasmahttindepartemeantta Proposišuvnnas 1 S (2016–2017) čilgejuvvojit oanehaččat sámepolitihka hástalusat ja ovdánanmearkkat, ja das válddahallojit departemeantta ulbmilat ja strategiijat.

Dán prentosis válddahallojuvvo oanehaččat ja čoahkkájit mo guhtege departemeanta lea evttohan juolludusaid sámi ulbmiliidda jahkái 2017.¹

Innhold

Sámi ulbmiliidda juolluduvvon ruđaid visogovva	2
Sámediggi	3
Gielda- ja ođasmahttindepartemeanta (GOD)	4
Olgoriikadepartemeanta (OD)	7
Máhttodepartemeanta (MD)	9
Kulturdepartemeanta (KUD)	13
Justiisadepartemeanta (JD)	15
Dearvvašvuoda- ja fuolahusdepartemeanta (DFD)	16
Mánáid- ja dásseárvodepartemeanta (MDD)	17
Eanadoallo- ja biebmodepartemeanta (EBD)	18
Dálkkádat- ja birasdepartemeanta (DBD)	21

---

¹ Jus iešguđet departemeantaid bušehttaproposišuvnnain ja dán diehtujuohkingihppagis eai leat seamma logut, de dalle gustojit bušehttaproposišuvnnaid logut.

Sámi ulbmiliidda juolluduvvon ruđaid visogovva

(1000 ruvnuid mielde)

	Rehketdoallu 2016	Sáldejuvvon bušeahhta 2017	Evttohus 2018	Proseantasá rievdadas 2017-2018
Gielda- ja odasmahttindepartemeanta	316 486	350 202	358 290	2,3
Olgoriikadepartemeanta	3 000	715	800	11,9
Máhtodepartemeanta	315 585	333 934	360 667	8,0
Justiisadepartemeanta	113 489	113 940	116 940	2,6
Kulturdepartemeanta	400	400	400	0
Dearvvašvuoda- ja fuolahusdepartemeanta	11 700	11 700	11 800	0,8
Mánaid-, dásseárvo- ja searvadahttindepartemeanta	1 000	1 000	1 000	0
Eanadoallo- ja biebmodepartemeanta	129 937	121 809	126 143	3,6
Dálkkádat- ja birasdepartemeanta	9 671	10 361	12 023	16,0
Oljo- ja energiijadepartemeanta	500 ¹	0	0	0
Buohkanas juolludeapmi	901 768	944 061	988 063	4,7
Sámeálbmotfoanda	5 345	5 420	5 566	2,7
Submi	907 113	949 481	993 629	4,6

¹ Oljo- ja energiijadepartemeanta attii golmmajagi doarjaga Sámediggái áigodahkii 2014-2016, vai Sámediggi buorebut náke dustet daid hástalusaid mat leat váttis energiijaássiid meannudeamis.

Dán almmuhusas čilgejuvvojit dán tabealla logut čilgejuvvojit dárkilit guđege departemeantta válldahallamis. Sámi ulbmiliidda juolluduvvojit maid ruđat doarjjapoasttain main doarjjajuogadeapmi čielgá mañnil. Dat doarjjagat eai leat dán tabealla loguin mielde, muhto dat leat čilgejuvvon guđege departemeantta válldahallamis.

Sámediggi

Sámediggi galgá bušeahhtaevttohusa mielde hálldašit sullii 461,4 milj. ruvnnu (oktan Sámeálbmotfoandain) jagi 2018. Dás lea sullii 25,5 milj. ruvnnu lasáhus jagi 2017 ektui. Sámedikki vuosttaš olles doaibmajahki lei 1990 ja dalle lei Sámedikki bušeahhta 31,7 milj. ruvnnu stuoru. Sámedikki bušeahhta lea bures ovdánan máŋga jagi. Ovdáneapmi lea eiseválddiid ulbmiliid mielde das, ahte Sámedikkis galgá leat eanet dadjamuš ja váldi dakkár áššiin mat leat erenoamáš dehálaččat sámi álbmogii.

Juolludemiid oppalašgovva Sámediggái

	(1000 ruvnnuid mielde)			
	Rehketdoallu 2016	Sáldejuvvon bušeahhta 2017	Evttohus 2018	Proseantasaš rievdadus 2017-2018
Gielda- ja ođasmahttindepartemeanta	280 879	301 617	311 155	3,16
Olgoriikadepartemeanta	3 000	715	800	11,88
Máhttodepartemeanta	57 615	59 116	68 639	16,10
Kulturdepartemeanta	82 487	81 900	83 700	2,19
Dearvvašvuoda- ja fuolahusdepartemeanta	5 500	5 500	5 600	1,81
Mánáid-, dásseárvo- ja searvadahttindepartemeanta	1 000	1 000	1 000	0,00
Dálkkádat- ja birasdepartemeanta	5 471	5 741	9 523 ¹	65,87
Oljo- ja energiijadepartemeanta	500	0	0 ²	0,00
Buohkanas juolludeapmi	436 452	455 589	480 417	5,44
Sámeálbmotfoanda	5 345	5 420	5 566	2,69
Submi	441 797	461 009	485 983	5,41

¹ Kapihttala1429 Riikkaantikvára posttas 71 *Doarjja ráfáidahttojuvvon kulturmuittuide main leat priváhta eaiggádat* lea merkejuvvon 6 milj. ruvnnu *rádjai* nannen dihtii barggu čuovvoleami automáhtalaččat ráfáidahttojuvvon sámi kulturmuittuid suodjalemiin.

² Oljo- ja energiijadepartemeanta attii golmmajagi doarjaga Sámediggái áigodahkii 2014-2016, vai Sámediggi buorebut nácke dustet daid hástalusaid mat leat váttis energiijaáššiid meannudeamis.

Sámediggi beassá spiehkastit bruttobušeterenprinsihpas ja oazžu olles iežas doarjaga departemeanttain. Sámediggi juogada ruđaid mat leat juolluduvvon iešguđet departemeanttain, maŋimus dievasčoahkkimisttis dainna várašemiin ahte Stuoradiggi dohkkeha bušeahhtamearrádusa. Sámediggi juogada juolluduvvon ruđaid iežas vuoruhemiid vuodul, muhto Stuoradikki bušeahhtamearrádusa mielde.

Sámedikki ekonomiijahálldašeami rámmaid mearrida Gielda- ja ođasmahttindepartemeanta dan njuolggadusčoahki mielde mii lea Sámedikki ekonomiijahálldašeami várás. Njuolggadusčoahkki gusto maid daidda juolludemiide mat bohtet eará departemeanttaid bušeahhtain ja Sámedikki eará vejolaš boađuin. Sámedikki ekonomiijahálldašeami njuolggadusčoahki lea mearriduvvon sámelága § 2-1 goalmát lađđasa vuodul. Njuolggadusčoahkis lea departemeanta mearridan ahte Sámediggái ge gustojit stáhta ekonomiijanjuolggadusat ja mearrádusat stáhta ekonomiijastivrema birra.

Sámediggái lea biddjojuvvon hálldašanovddasvástádus máŋgga hálldahuslaš áššis, nugo ovdamearkka dihtii sámediggeválggain, ekonomalaš doarjagiid juohkimis, skuvlla oahppoplánaid dárkilit ráddjejuvvon osiid mearrideamis, sámi kulturmuittuid hálldašeamis kulturmuittolága ja dasa gullelaš láhkaásahusaid mielde, ja vel ovddasteddjiid nammadeamis sierranas almmolaš orgánaide. Sámedikkis lea dasto vel váldi ja dadjamuš go dat oassálastá ja das leat ovddasteaddjit ollu lávdegottiin, stivrrain ja ráđiin.

Eanet dieđuid Sámedikki doaimma birra gávnnat Sámedikki neahttasiiddus

www.samediggi.no.

Giella- ja ođasmahttindepartemeanta (GOD)

(1000 ruvnnuid mielde)

Kap.	Poasta	Namahus	Rehketdoallu 2016	Salderejuvvon	
				bušeahtta 2017	Evttohus 2018
525	01	Fylkkamáneámmáhat	0	26 022	26 022 ¹
560	50	Sámediggi, Sámediggi	280 879	301 617	311 155
560	54	Sámediggi, Sámeálbmotfoanda	5 345	5 420	5 566
561	50	Doarjja sámi ulbmiliidda, Sámi allaskuvla	4 588	4 021	5 109
561	51	Doarjja sámi ulbmiliidda, Divvun	6 888	6 928	7 079
561	72	Sámeagiella, diehtujuohkin jna.	2 800	3 084	0 ²
562	01	Gáldu – Álgoálbmotvuoigatvuođaid gelbbolašvuođaguovddáš, Doaibmagolot	3 293	0	0 ³
562	21	Erenoamáš doaibmagolot, <i>sirdin vejolaš</i>	2 285	0	0 ³
563	01	Riikkaidgaskasaš boazodoalloguovddáš, Doaibmagolot	5 959	5 929	6 267
563	21	Riikkaidgaskasaš boazodoalloguovddáš, Erenoamáš doaibmagolot, <i>sirdin vejolaš</i>	4 449 ⁴	2 601	2 658
		Submi	316 486	355 622	363 856

¹ Doarjja ruhtada vida davimus fylkkamánni bargamušaid regionála boazodoalloeiseváldin.

² Juolludus kapihtala 561 poasttas 72 sirdojuvvo jagi 2018 rájes kapihtala 560 postii 50 Sámediggi.

³ Gáldu ovttahttojuvvui Nasjonal institusjon for menneskerettigheter (NIM) nammasaš ášahusaini ođđajagemánu 1. beaivvi 2017 rájes, ja juolludus Gáldui sirdojuvvui kapihtala 562 poasttas 01 Finánsadepartemeanta kapihtala 45 Nasjonal institusjon for menneskerettigheter postii 01 Doaibmagolot.

⁴ Rehketdoallohoku siskkilda olgguldasa ruhtadeami proševttaide mat jodihuvvojit Riikkaidgaskasaš boazodoalloguovddáša namas.

Lassin juolluduvvojit ruđat sámi ulbmiliidda čuovvovaš bušeahttakapihtaliin ja poasttain:

Kap.	Poasta	Namahus
500	50	Giella- ja ođasmahttindepartemeanta, Dutkanráđđi
500	22	Giella- ja ođasmahttindepartemeanta, Dutkan, <i>sirdin vejolaš</i>
553	63	Rádjaregionála Interreg-programmat, <i>sáhtá geavahuvvot kapihtala 553 poasttaid 60 ja 63 vuolde</i>

Kap. 525 Fylkkamáneámmáhat, poasta 01 Doaibmagolot

Juolludus galgá gokčat daid doaimmaid goluid mat vida davimus fylkkamánnis leat boazodoalloeiseváldin.

Kap. 560 Sámediggi, poasta 50 Sámediggi

Vuodđodoarjja dán poasttas galgá earret eará gokčat goluid mat leat politihkalaš barggus, Sámedikki hálddahusas, ja gielddaid ja fylkkagielddaid lassegoluid mat leat sámelága giellanjuolggadusaid čuovvolemis.

Nannen dihtii sámeagielaide ja sihkarastin dihtii sámi giellajuhkosa raportta NOU 2016:18 *Hjertespråket* čuovvolemis vuosttaš lávkki, evttoha departemeanta lasihit juolludusa 5 milj. ruvnnuin jahká 2018.

Dasto lea evttohuvvon lasihit juolludeami 2,5 milj. ruvnnuin Sámedikki oppalaš bargui sámi gielain ja kultuvrrain.

Departemeanta ja Sámediggi leat soahpan ahte Sámediggi váldá badjelasaš ovddasvástádusa hálddašit daid ruđaid mat dássáži leat juogaduvvon oarjelsámi-, julevsámi ja márkosámi gielladoaibmabijuide, ja prošektii mii lea čađahuvvon Ávv Nuortasámi musea namas. Danne lea evttohuvvon stuoridit juolludusa poasttas 3,2 milj. ruvnnuin seammás go juolludus kapihtala 561 poasttas 72 Sámi giella, diehtujuohkin jna. unniduvvo seamma suorra supmiin, geahča čilgejumi kapihtala 561 poastta 72 vuolde.

Aaborten tjielte/Hattfjelldal kommune (Árborddi suohkan) beasai suoidnemánu 1. beaivvi 2017 rájes sámeagiela hálddašanguvlui. Jagi 2017 reviderejuvvon nátionálabušehtas lasihuvvui juolludus Sámediggái 2,3 milj. ruvnnuin láchin dihtii diliid guovttegielalaš hálddašeapmái Árborddi suohkanis ja Nordlándda fylkkasuohkanis. Olles jagi 2018 doibmii evttohuvvo lasihit juolludusa 4,5 milj. ruvnnuin.

Dárbu lea ásahallat daid goluid buhtadusa mat leat meroštallojuvvon álkiduvvon málle oktavuodas mii lea máksimiid várás Stáhta penšuvdnakássii. Danne evttohuvvo lasihit poastta 300 000 ruvnnuin.

Jagi 2013 árvalii ráđđehus Stoltenberg II "Kulturloktema oassin ángiruššat erenoamážit sámi kultur- ja gielladoaimbabiiguin áigodagas 2013-2017", geahča Ođasmahttin- hálldahus- ja girkodepartemeantta Prop. 1 S (2012-2013). Dokumeanttas Innst. 16 S (2012-2013) mearridii Stuorradiggi lasihit Sámedikki juolludusa 10 milj. ruvnnuin jahkásaččat viđa jagi áigodagas. Ráđđehusa Stoltenberg II láidestusaid mielde loahppá gaskaboddasaš juolluduslasáhus jagi 2017 ja dan geažil evttohuvvo unnidit juolludusa 10 milj. ruvnnuin. Sámi kultuvrra ja giela juolludus nannejuvvo ja lasihuvvo seamma supmiin NOU 2016:18 *Hjertespråket* čuovvoleami geažil, Árborddi suohkana beassama geažil sáme giela hálddašanguvlui ja oppalaš giella- ja kulturdoaimbabiuid geažil, nu go lea válldahallojuvvon bajábealde.

Departemeanta evttoha 311,2 milj. ruvdnosaš buohkanas juolludeami Sámediggái jahkái 2018.

Kap. 560 Sámediggi, poasta 54 Sámeálbmotfoanda

Juolludus galgá geavahuvvot sierranas doaimbabiuide mat váikkuhit sámi giela ja kultuvrra nannemii ja ođđasit ealáskahttimii. Ruđat eai galgga geavahuvvot oktagaslaš buhtadusaide. Sámediggi hálddaša juolludusa. Jahkái 2018 lea juolludus evttohuvvon leat 5,6 milj. ruvnnu.

Kap. 561 Doarjja sámi ulbmiliidda, poasta 50 Sámi allaskuvla

Sámi allaskuvla doaimmaha muhtun bargamušaid Giella- ja ođasmahttindepartemeantta gohččuma mielde. Juolludus galgá gokčat Sámi statistihka fágalaš analysajoavkku doaimma ja Sámi ofelaččaid doaimma. Sámi ofelašortnet dárbbasa neahttasiidduid diehtujuohkimii sámi giela, kultuvrra ja servodateallima birra, erenoamážit nuoraid várás. Sámi allaskuvla áigu heivehit ja doaimmahit dakkár siiddu, ja seammás hálddašit ávdnasiid mat ledje ovdeš Gáldu diehtujuohkinsiiddus álgoálbmotvuoigatvuođaid ja olmmošvuoigatvuođaid birra. Dárbu lea maid nannet ofelašortnega čállingotti. Danne evttoha departemeanta stuoridit juolludusa poasttas 1 milj. ruvnnuin. Oktiibuot evttoha departemeanta juolludit Sámi allaskuvlii 5,1 milj. ruvnnu jahkái 2018, fágalaš analysajoavkku ja Sámi ofelaččaid goluid gokčamii.

Kap. 561 Doarjja sámi ulbmiliidda, poasta 51 Divvun

Juolludus galgá geavahuvvot jođihit Divvuma Romssa universitehtas – Norgga árktalaš universitehtas. Divvun ovddida teknologalaš giellareaidduid sáme gielaid várás. Ođđaáigásaš giellateknologiiija geavaheapmi lea eaktun dasa ahte sáme gielat sáhttet seailut geavahangiellan otnáš servodagas. Departemeanta evttoha 7,1 milj. ruvnnu juolludussan Divvumii jahkái i 2018.

Kap. 561 Doarjja sámi ulbmiliidda, poasta 72 Sámi giella, diehtujuohkin jna.

Juolludanortnegiin ulbmil lea buoridit sáme giela geavaheami dainna lágiin ahte gielaid galgá šaddat vejolaš buorebut geavahit almmolaččat, ahte galget šaddat eanet sáme gielalaččat, ahte eanet dieđut juhkkovuođaid sámiide sáme giellii ja ahte eanet dieđut sámiid dilálašvuođaid birra juhkkovuođaid Norgga álbmogii muđui. Doarjjaruđain muhtun oasi hálddašepmi lea leamaš fápmuduvvon Nordlándda fylkkamánái geas lea leamaš ovddasvástádus Sáme gielaid doaimbaplána mángga doaimbabiijus. Ruđat leat juogaduvvon oarjelsámi-, julevsámi ja márkosámi doaimbabiuide. Ä´vv Nuortasámi musea lea maid ožžon doarjaga dán poasttas, nuortasámi giella- ja kulturprošeavttaide. Departemeanta ja Sámediggi leat soahpan ahte

Sámediggi váldá badjelasas ovddasvástádus hálldašit ruđaid dán poasttas. Danne evttoha departemeanta ahte poastta ruđat sirdojuvvojit kapihttala 560 postii 50 Sámediggi.

Kap. 562 Gáldu – Álgoálbmotvuoigatvuodaid gelbbolašvuodaguovddáš, poasta 01 Doaibmagolut ja poasta 21 Erenoamáš doaibmagolut, *sirdin vejolaš*

Gáldu – Álgoálbmotvuoigatvuodaid gelbbolašvuodaguovddáš šattai ođđajagemánu 1. beaivvi 2017 rájes Nasjonal institusjon for menneskerettigheter nammasaš ásašusa oassin. Juolludus kapihttala 562 poasttas 01 ja poasttas 21 leat jagi 2017 sirdojuvvon Finánsadepartemeantta kapihttala 45 Nasjonal institusjon for menneskerettigheter, postii 01 Doaibmagolut.

Kap. 563 Riikkaidgaskasaš boazodoalloguovddáš, poasta 01 Doaibmagolut ja poasta 21 Erenoamáš doaibmagolut, *sirdin vejolaš*

Riikkaidgaskasaš boazodoalloguovddáš Guovdageainnus lea fágalaččat iešmearrideaddji ásašus mii mearrida iežas ulbmiliid ja bohtosiid gáibádusaid daid rájáiid siskkobealde maid Gielda- ja ođasmahttindepartemeanta mearrida. Bargu galgá sin várás leat guđet leat ealáhusdoaibmit, almmolaš eiseválddit, dutkanbirrasat ja eará fágabirrasat, ja dasa lassin vel riikkaidgaskasaš organisašuvnnat ja ovttasbargoorgánat. Stivra lea guovddáža bajimus orgána. Departemeanta evttoha 8,9 milj. ruvdnosaš buohkanas juolludusa Riikkaidgaskasaš boazodoalloguovddáži jahkái 2018. Submái leat biddjojuvvon meroštallojuvvon goluid buhtadas álkiduvvon málle oktavuodas mii lea 380 000 ruvdnosaš máksima várás Stáhta penšuvdnakássii.

Kap. 500 Gielda- ja ođasmahttindepartemeanta, poasttat 50 ja 22 Dutkan, *sirdin vejolaš*
Norgga dutkanráđi prográmma Sámi dutkan II bisttii jagi 2007 rájes jahkái 2017. Jahkái 2017 juolludii Gielda- ja ođasmahttindepartemeanta 3,9 milj. ruvnnu prográmmii. Prográmma ulbmil lei ovddidit guhkit áiggi alladásat dutkama sámi diliid birra, buoridit dutkiid háhkama ja ain ovddidit viidáseappot sámegiela diedagiellan. Dan lassin deattuhuvvui riikkaidgaskasaš dutkanovttasbargu, fierpmádathuksen ja dutkama gaskkusteapmi sámegillii ja eará gielaide.

Dutkanprográmma lea dál ollen ođđa muddui – Sámi dutkamii III – mii lea doaibmi prográmma masa ii leat mearriduvvon mii ge áigodagaid. Prográmma galgá ovddidit alladásat dutkama mii lea guoskevaš politihkkaovddideapmái, hálldašeapmái ja eará servodatdoibmiide, dakkár oassevehkiin masa gullet máhttu kulturdovdahemiid birra, sámi identitehta ja servodathuksen, bajásšaddan ja oahpahuš, giella, dálkkádat ja biras, eallindilit ja álbmotovdáneapmi. Evttohuuvvon lea várret 3,334 milj. ruvnnu Sámi dutkamii III jahkái 2018.

Kap. 553 Nuppástusnávvcalaš regiovnat, poasta 63 Rádjaregionála Interreg-prográmmat, *sáhtá geavahuvvot kapihttala 553 poasttaid 60 ja 65 vuolde*

Jahkái 2017 juolludii Gielda- ja ođasmahttindepartemeanta 10,1 milj. ruvnnu Interreg Davvi čađaheapmái, mas Sápmi lea oasseprográmma. Juolludeapmi Interreg Davvái bisuhuvvo seamma stuorisin jagi 2018 kapihttala 533 poasttas 63 Rádjaregionála Interreg-prográmmat. Norgga searvama várás lea buohkanas rámmán jurddašuvvon sullii 71 milj. ruvnnu prográmmaáigodahkii 2014–2020. Romssa fylkkasuohkan doaibmá olles Davvi-prográmma ja Sápmi čállingoddin, muhto bargá ovttas Davvi-Trøndelága fylkkasuohkaniin oarjelsámi doaimmaid hárrái. Ulbmil lea nannet prográmmaguovllu gilvalannávcca ja geasuhanfámu. Prográmmaguovlui gullet Davvi-Norga, Davvi-Suopma, Davvi-Ruotta ja vel Sápmi (sámiid ássanguovlu Hedmárkkus Finnmárkui). Doarjja addojuvvui 18 prošeaktii jagi 2016 ja dat juohkásedje čuovvovaš vuoruhuvvon ángiruššansurggiide: Dutkamii ja ođđahutkamii, ealáhusutkamii, kultuvrii ja birrasii ja oktasaš bargomárganii. Okta prošeakta lea ovdamearkka dihtii Indigenous Entrepreneurship mas Barentsčállingoddi lea barggadettiinis geahččalan doarjut álgoálbmotnuoraid ruđalaš sorjjasmeahtunvuhtii ealáhusutkama bokte.

Olgoriikadepartemeanta (OD)

(1000 ruvnnuid mielde)

Kap.	Poasta	Namahus	Salderejuvvon		
			Rehketdoallu 2016	buseahhta 2017	Evttohus 2018
163	72	Olmmošvuoigatvuodát	3 000 ¹	715	800
		Submi	3 000	715	800

¹ Gáldu – Álgoálbmotvuoigatvuodaid gelbbolašvuodaguovddáš oáččui doarjaga poasttas jagi 2016 rádjai iežas bargui riikkaidgaskasaš olmmošvuoigatvuodaiguin. Gáldu ovtastuvvui Nasjonal institusjon for menneskerettigheter nammasaš ášahusain jagi 2017.

Lassin juolluduvvojit ruđat sámi ulbmiliidda čuovvovaš bušeahttakapihttaliin ja poasttain:

Kap.	Poasta	Namahus
115	01/70	Doaibmagolut ja Doarjja ealáhusovddideapmái, kultur- ja diehtujuohkináššiide
116	70	Doarjja riikkaidgaskasaš organisašuvnnaide
118	70	Davviguovlodoaibmabijut ja prošeahtovttasbargu Ruoššain

Kap. 163, Heahteveahkki, humanitára veahkki ja olmmošvuoigatvuodát, poasta 72 Olmmošvuoigatvuodát

Juolludus galgá geavahuvvot Sámedikki bargui ovddidan dihtii álgoálbmogiid vuoigatvuodaid ONas ja eará riikkaidgaskasaš forain. Dehálaš ulbmil lea nannet álgoálbmogiid vejolašvuodaid searvat ONii iehčanasvuodain dakkár áššiid oktavuodas mat gusket sidjiide. Dát gáibida mobiliserema ja lihtuid huksema sierranas álgoálbmotregiovnnaid rastá, ja dása gullá maid ovdáneaddji riikkain orru álgoálbmogiid aktiiva searvan. Áigumuš lea ráhkadit golmma jagi rámmašiehtadusa ekonomalaš doarjaga hárrái, mas lea jahkásaš juolludus 0,8 milj. ruvnnu rádjai dán poasttas Sámediggái. Buot doarjagat dán juolludusas galget geavahuvvot ovddidit ovddidanpolitihkalaš ulbmiliid, OECDa/DACa njuolggadusaid mielde.

Kap. 115, Ealáhusovddidan-, kultur- ja diehtujuohkinulbmilat, poasta 01 Doaibmagolut ja poasta 70 Doarjja ealáhusovddideapmái, kultur- ja diehtujuohkináššiide

Doarjagat mat addojuvvojit dáiin poasttain, galget leat mielde ovddideamen olgoriikapolitihkalaš ulbmiliid ja galget leat mávssolaččat Norgga servodat-, ealáhus- ja kultureallimii. Norgga kultureallima riikkaidgaskasaš vejolašvuodaid ja oktavuodaid nannen ja vel Norgga profileren davviguovlluid guovdilis doaibmin leat dán barggu oassin. Dán áŋgiruššama guovddáš áššin leat maiddái álgoálbmotprošeahttat.

Maŋimus jagiid lea juolluduvvon dáiin poasttain gaskal 1 ja 1,5 milj. ruvnnu prošeahttaide mat galget buoridit Norgga sápmelaččaid riikkaidgaskasaš kulturoktavuodaid eará álgoálbmotjoavkkuide. Olgoriikadepartemeantta guovddáš ovtasbargoguoimmit, go lea sáhka sámi birraiid riikkaidgaskasaš kulturovtasbarggus mat ruhtaduvvojit dán poastta bokte, leat earret eará Riddu Riddu-festivála ja Riikkaidgaskasaš Sámi Filbmaguovddáš.

Kap. 116, Searvan riikkaidgaskasaš organisašuvnnaide, poasta 70 Doarjja riikkaidgaskasaš organisašuvnnaide

Davviriikkaid ministtarráđdi juolludii 3,891 milj. dánskka ruvnnu doarjjan sámi ovtasbargui kultursuorggis jagi 2017. Ruđat juogaduvvojit Sámeráđđái ja Sámi dáiddárráđđái, ja dat galget eanaš geavahuvvot sámi kulturdoarjjan mas lea davviriikkalaš ávki, eai ge nu ollu hálddahaslaš doaibmagoluid gokčamii. Oahpahussuorgái juolludii Davviriikkaid ministtarráđdi 1,7 milj. dánskka ruvnnu jagi 2017. Ruđat sirdojuvvojit Sámi allaskuvlii mii daid hálddaša. Jahkái 2018 doarjja kultur- ja oahpahussuorgái vurdojuvvo bisuhuvvot.

Norgga geatnegas oasseveahkki Davviriikkaid ministtarráđđái juolluduvvo kapihttala 116 Searvan riikkaidgaskasaš organisašuvnnaide poasttas 70 Doarjja riikkaidgaskasaš organisašuvnnaide.

Kap 118, Davviguovlodoaimbajut jna., poasta 70 Davviguovlodoaimbajut ja prošeaktaovttasbargu Ruoššain

Prošeaktaovttasbargu Ruoššain

Dát juolludeapmi adnojuvvo doarjut prošeavttaid mánngga vuoruhuvvon suorggis. Doarjja álbmogis-álbmogii-prošeavttaide mat leat Barentsguovllu Norgga ja Ruošša oasis ja mat gusket sámiiide ja eará álgoálbmogiidda, lea vuoruhuvvon surggiin okta. Doarjaga dakkár prošeavttaide hálddaša Barentsčállingoddi.

Jagi 2017 lea juolluduvvon eanet go 4,3 milj. ruvnnu Norgga, Ruošša ja eará riikkaid gaskasaš ovttasbargoprošeavttaide, ja vurdojuvvo ahte addojuvvojit ain eanet doarjagat čakčat 2017.

Jagi 2017 leat mánnggat stuorát álgoálbmotdoalut lágiduvvon, nu go Troanddimis dollojuvvon sámiid vuosttaš jahkečoahkkima 100-jagi ávvudeapmi Troanddimis ja álgoálbmogiid njunušoahkkin Mokvas. Dat oassi Barentsčállingotti prošeaktaruđain mat leat juhkkujuvvon álgoálbmotulbmiliidda, lea dan geažil leamaš stuorebuš jagi 2017 go dan ovdalaš jagiid. Jahkái 2018 vurdojuvvo ahte doarjja njiedjá veaháš jagi 2017 doarjaga ektui.

Árktis 2030

Ulbmil ortnegiin lea ovddidit Norgga beroštumiid ja Norgga sajadaga ovddasvástideaddji doaibmin davvin. Ruđat galget váikkuhit dasa ahte Norga galgá leat njunnošis máhtu dáfus, ahte galgá leat davviguovlluid birrasa ja luondduriggodagaid buoremus hálddašeaddji ja ahte galgá váikkuhit ealahusaid ovddideapmái. Árktis 2030 galgá dan lassin doarjut Norgga aŋgiruššama ja doaimma Antárktisis, ja geavahit ávkin vuimmi das ahte Norggas lea gelbbolašvuohta guktuid buollaguovlluin.

Doarjja dán poasttas siskkilda maid doarjaga álgoálbmotovddasteddjiid searvamii riikkaidgaskasaš ovttasbargui davviguovlluin. Ruđat adnojuvvojit dalle eanemustá daid álgoálbmotovddasteddjiid mátkegoluid gokčamii geat oassálastet Árktalaš ráđđái ja Barentsráđđái. Jagi 2015 vuolláičállojuvvui odđa 3-jahkásaš rámmašiehtadus Sámedikkiin, ja plánejuvvui 385 000 ruvdnosaš doarjja juohke jagi dán ulbmili. Doarjjaruhta máksojuvvui Sámediggái jagi 2016.

Sámerádis ja Olgoriikadepartemeanttas lea šiehtadus ahte golut Sámerádi searvama várás Árktalaš ráđđái gokčojuvvojit. Jagi 2016 máksojuvvui 1,7 milj. ruvnnu. 285 000 ruvnnu lea áigumuš máksit jagi 2017 dán šiehtadusa vuodul. Lea ohcojuvvon guhkideapmi.

Čuovvolan dihtii etihkalaš njuolggadusaid ovddideapmái gulli ovdaprošeavtta mii galggai leat ekonomalaš doaimmaid várás álgoálbmotguovlluin, de juolluduvvui Árran – Julevsáme guovdázii jagi 2013 7,3 milj. ruvnnu doarjjan áigodahkii 2013-2016 «Indigenous People and Resource Extraction: Evaluating Ethical Guidelines» nammasaš prošeaktii. 1,3 milj. ruvnnu máksojuvvui jahkái 2016. Šiehtadus guhkiduvvui jahkái 2017, ja lea plánejuvvon 336 000 ruvdnosaš maŋimus máksin jahkái 2017 šiehtadusa mielde.

Sámi dutkamiid guovddáš Romssa universitehtas – Norgga árktalaš universitehtas – oáččui áigodahkii 2013-2016 doarjjan 8,7 milj. ruvnnu prošeaktii «Brennpunkt nord. Nettverk, urfolksinstitusjoner og kunnskapsproduksjon» (Guovdilis ášši davvin. Fierpmádat, álgoálbmotásahusat ja máhttobuvttadeapmi). Prošeakta gullá mánnggafágalaš álgoálbmotprográmmii Master of Indigenous Peoples. Dan lassin lea áigumuš dutkat riikkaidgaskasaš álgoálbmotlihkadusa áiggi ja báikki dáfus. Sullii 1 milj. ruvnnu máksojuvvui jahkái 2016, ja jagi 2017 lea fas plánejuvvon máksit 1,5 milj. ruvnnu.

Stipeandaprográmma bokte mii lea davviguovlluide guoski lohkamiid várás, oáččui Sámi allaskuvla 0,4 milj. ruvdnosaš juolludusa áigodahkii 2013-2016. Dán goallmát stipeandaáigodagas leat Sámi allaskuvllas ruđat stipeandamánuiide ja mátkestipeanddaide maid sáhtta juohkit Kanáda ja Ruošša beale studeanttaide, ja vel ruđat iežas bargiid johtimiidda ge. 35 000 ruvnnu máksojuvvojedje jagi 2016. Šiehtadusáigi lea loahppan.

Máhttodepartemeanta (MD)

(1000 ruvnnuid mielde)

Kap.	Poasta	Namahus	Rehketdoallu 2016	Salderejuvvon	
				bušeahtta 2017	Evttohus 2018
222	01/45	Stáhtalaš vuoddo- ja joatkkaskuvllat ja vuoddoskuvlainternáhtat, Doaibmagolut ja rusttetháhkamat, <i>sirdin vejolaš</i>	98 826	102 067	108 277
223	50	Sámediggi, Doarjja Sámediggái	41 501	42 551	46 627
225	62	Doarjja Snoasa ja Málátvuomi gielddalaš sámeskuvllaide	23 670	24 321	0 ¹
225	63	Doaibmabijut vuoddoohpahusas, Doarjja sámi vuoddoohpahussii, <i>sirdin vejolaš</i>	52 406	63 806	67 349
227	63	Doarjja gielddaide ja fylkkagielddaide			24 953 ¹
231	50	Mánáidgárddit, Doarjja sámi mánáidgárdefálaldagaide	16 114	16 565	22 012
260	50	Universitehtat ja allaskuvllat	81 118	83 924	90 599
281	01	Oktasaš doaibmabijut universitehtaid ja allaskuvllaid várás, Doaibmagolut	1 100	0	0
281	78	Doarjja Universitehta- ja allaskuvaráddái	500	500	500
2410	73	Oahpahusa vástesaš stáhta loatnakássa, Loatnageahpádusat, <i>meroštallanjuolludus</i>	350	200	350
Submi			315 585	333 934	360 667

¹ Doarjja Snoasa ja Málátvuomi sámeskuvllaide lea jagi 2018 rájes sirdojuvvon kapihttala 227 Doarjja sierra skuvllaide postii 63 Doarjja gielddaide ja fylkkagielddaide.

² Submi guoská dan juolludusoassái poasttas mii lea evttohuuvvon juolluduvvot Snoasa ja Málátvuomi sámeskuvllaide. Olles juolludusa hárrái, geačha čilgehusa vulobealde.

Lassin juolluduvvojit ruđat sámi ulbmiliidda čuovvovaš kapihttaliin ja poasttain:

Kap.	Poasta	Namahus
254	70	Doarjja oahppolihtuide
260 ²	50	Universitehtat ja allaskuvllat
281	01	Oktasaš doaibmabijut universitehtaid ja allaskuvllaid várás
285	52	Norgga dutkanráddi, Dutkanulbmilat

² Guoská juolludusaide eará universitehtaide ja allaskuvllaide go Sámi allaskuvlii, mii oázžu ruđaid sámi doaibmabijuide iežas jahkásaš rámmas.

Kap. 222 Stáhtalaš vuoddo- ja joatkkaskuvllat ja vuoddoskuvlainternáhtat, poasta 01 Doaibmagolut ja poasta 45 Stuorat rusttetháhkamat ja ortnegisdoallan, *sirdin vejolaš*
Ulbmil doarjagiin lea sealluhit ja ain ovddidit sámi identitehta, giela ja kultuvrra.

Juolludeapmi dán poasttas geavahuvvo ovddimustá jođihit Sámi joatkkaskuvlla Kárášjogas, Sámi joatkkaskuvlla ja boazodoalloskuvlla Guovdageainnus ja Oarjelsámi máhttopárkka (ovddeš Gaska-Norgga sámeskuvlla) Árborddis. Oahpahus Oarjelsámi máhttopárkkas ja joatkkaskuvllain čuovvu Máhttoloktema – Sámegiela.

Gaska-Norgga sámeskuvla lea nuppástuhtán iežas nama, mii dál lea Áarjelsaemien vierhtiesáafoe – Oarjelsámi máhttopárka. Ráđđehus lea mearridan doalahit doaimma stáhtas, ja dál lea álggahuvvon bargu buoridit ja beavttálmahttit oarjelsámegiela gáiddusoahpahusfálaldaga. Fálaldat galgá buorebut deaivat ja duhtadit suohkaniid oarjelsámegiela oahpahusdárbbu, ja háhkat lasi ohppiid oarjelsámegiela gáiddusoahpahussii.

Statsbygg lea Sámedikki gohččuma mielde čađahan sierranas molssaevttolaš vejolašvuodaid iskama Sámi Našunálteáhtera Beaviváža várás. Jagi 2017 lea ráđđehus mearridan ahte Kulturdepartemeanta ja Máhttodepartemeanta galget addit Statsbyggii bargamuššan lagabui čielggadit molssaeavttu bidjat teáhtera ja Sámi joatkkaskuvlla ja boazodoalloskuvlla Guovdageainnus seamma visttiide.

Vai Oarjelsámi máhttopárkii šaddá dássidis doaibma, maŋŋago gessojedje eret ruđat jagi 2015 evttohusa geažil heaittihit Gaska-Norgga sámeskuvlla, evttoha Máhttodepartemeanta lasihit juolludusa 2,7 milj. ruvnnuin jahkái 2018. Evttohuuvvo maid lasihit boahtopoastta kapihttala 3222 poastta 02 2,5 milj. ruvnnuin, oainnusmahttin dihtii Oarjelsámi máhttopárkka duohta boaduid. Dannego doaimmaha goluin lea oktavuoha boaduiguin, evttohuuvvo gollopoasta

stuoriduvvot seamma supmiin. Oktiibuot evttohuvvo juolludit poasttain 01 ja 45 108,3 milj. ruvnnu.

Kap. 223 Sámediggi, poasta 50 Doarjja Sámediggái

Doarjaga ulbmil lea, Sámedikki doaimmain, addit sámi ohppiide buori oahpahusa mas leat dábálaš ja heivehuvvon oahpponeavvut sin gillii.

Doarjja ruhtada Sámedikki oahpahasulbmiliid, masa gullá maid dábálaš ja heivehuvvon oahpponeavvuid ráhkadeapmi ja buvttadeapmi sámi ohppiid várás, bargu sámi oahppoplánaiguin ja rávven ja bagadeami sámi oahpahusa birra.

Evttohuvvo lasihit juolludusa 3 milj. ruvnnuin jahkái 2018, oahppoplánaid ja oahpponeavvuid bargui. Juolludeami lasiheapmi boahtá das go lea dieđihuvvon fágaodasmahttin dieđáhusas Meld. St. 28 (2015-2016) *Fag – Fordypning – Forståelse. En fornyelse av Kunnskapsløftet*. Evttohuvvo posttas 46,6 milj. ruvdnosaš juolludus.

Kap. 225 Doaibmabijut vuoddoohpahusas, poasta 63 Doarjja sámegillii vuoddoohpahusas

Doarjja galgá ruhtademiin doarjut gielddaid, fylkkagielddaid ja priváhta skuvllaid mat fáallet sámegieloohpahusa oahpahaslága§ 6-2 ja § 6-3 vuodul, ja dat galget maid geavahuvvot daid oahpaheddjiid sámegielmáhtu buorideapmái geat leat vuoddoohpahusas.

Dán poasttas leat golbma doarjjaortnega: Okta vuoddoskuvlla sámegieloahpaheapmái, okta sámegieloahpaheapmái joatkkaohpahusas ja okta ortnet masa gullet sámi lohkanlobit daid oahpaheddjiid joatkkaohppui geat leat vuoddoohpahusas. Daid ohppiid lohku geat välljejit sámegiela vuoddoskuvllas lea bisson viehka dássidin manimus jagiid.

Evttohuvvo 67,3 milj. ruvdnosaš juolludus poasttas jahkái 2018. Meroštallojuvvon lea 1,9 milj. ruvdnosaš duohta lasáhus jagi 2017 salderejuvvon bušeahta ektui.

Kap. 227 Doarjja sierra skuvllaide, poasta 63 Doarjja gielddaide ja fylkkagielddaide Doarjja ruhtadit Snoasa ja Málavuomi gielddalaš sámeskuvllaid

Doarjjaortnegiin ulbmil lea váikkuhit sámi identitehta, giela ja kultuvrra bisuheapmái ja ovddideapmái.

Doarjja ruhtada Snoasa ja Málavuomi gielddalaš sámeskuvllaid ja daidda gulli internáhtaid doaimma. Snoasa sámeskuvla addá oarjelsámegiela oahpahusa, ja Málavuomi sámeskuvla addá davvisámegiela oahpahusa. Skuvllaide sáhttet oahppit miehtá riikka beassat, oahpahas čuovvu *Máhttoloktema – Sámegiela*.

Áiggi mielde leat Máhttodepartemeantta bušehtii váldojuvvon atnui ollu doarjja-poasttat. Departemeantta áigu unnidit bušeahtapoasttaid logu. Danne sirdojuvvo juolludus Snoasa ja Málavuomi gielddalaš sámeskuvllaide kapihttala 225 *Doaibmabijut vuoddoohpahusas* poasttas 62 *Doarjja Snoasa ja Málavuomi gielddalaš sámeskuvllaide*, kapihttala 227 *Doarjja sierra skuvllaide* posttii 63 *Doarjja gielddaide ja fylkkagielddaide*.

Dát nuppástus ii váikkuhit skuvllaid doarjaga sturrodahkii. Buohkanas dássi kapihttala 227 poasttas lea 39,1 milj. ruvnnu. Doarjaga dássi sámeskuvllaide lea evttohuvvon leat 2 milj. ruvnnu.

Kap. 231 Mánáidgárddit, poasta 50 Doarjja sámi mánáidgárdefálaldagaide

Doarjja galgá dasa váikkuhit ahte sámi mánáid giella ja kultuvra ovddiduvvojit mánáidgárddis. Sámediggi hálddaša doarjaga.

Sámedikki statistihkka čájeha ahte jagi 2016 ledje oktiibuot 758 máná mánáidgárddis mas lei sámegeiela fáalldat, ja jagi 2015 fas sin lohku lei 783. Sis ledje 573 máná sámi mánáidgárddiin, 78 máná mánáidgárddiin main lei sámi ossodat ja 107 máná mánáidgárddiin mat fálle sámegeielloahpahusa. Dan 758 mánás lei 708 mánás davvisámi duogáš, ja jagi 2015 sin lohku lei 735. 19 mánás lei julevsámi duogáš, 22 máná ektui jagi 2015. 31 mánás lei oarjelsámi duogáš ja 26 mánás fas jagi 2015.

Jagi 2016 ledje registrerejuvvon 24 sámi mánáidgárddi ja gávccii mánáidgárddi main lei sámi ossodat, čieža ektui jagi 2015. 26 mánáidgárddis lei sámegeiela oahpahusfáalldat, ja jagi 2015 fas ledje 29 dakkár mánáidgárddi. Mañimusat namahuvvon mánáidgárdešládja lea ovccii fylkkas: Finnmarkkus, Romssas, Nordlánddas, Davvi-Trøndelágas, Lulli-Trøndelágas, Opplánddas, Hedmarkkus, Buskerudas ja Akershusas.

Jagi 2017 reviderejuvvon nátionálabušehtas lasihuvvui juolludus sámi mánáidgárdefáalldagaide 5 milj. ruvnnuin, geahča Prop. 129 S (2016-2017) *Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet 2017* ja Innst. 401 A (2016-2017).

Máhttodepartemeanta evttoha doalahit dan lasáhusa jahkái 2018, nu ahte buohkanas juolludus šaddá 22 milj. ruvnnu.

Kap 254 Doarjja rávesolbmuid oahpahussii, poasta 70 Doarjja oahppolihtuide

Doarjja lea veahkkin addimin dohkkehuvvon oahppolihtuide vejolašvuoda fáallat rávesolbmuid heivehahti ja heivehuvvon oahpahusa. Doarjaga osiid ožžot sámi oahppolihtut. Juolludusa unnit oassi galgá geavahuvvot goluid buhtadeapmái rávesolbmuid vuodđoskuvladási sámegeielloahpahasas, maid dohkkehuvvon oahppolihtut ja neahttaskuvllat čadahit. Dáid doarjagiid sturrodat meroštallojuvvo ovddit jagi doaimma vuodul. Buohkanas juolludeapmi jagi 2017 lea 208,4 milj. ruvnnu.

Máhttodepartemeanta lea dáhtton Kompetanse Norge čadahit oahppolihtuid bohtosjuksamiid árvoštallama, mii galgá leat gárvvis miessemánus 2018.

Departemeanta evttoha unnidit juolludusa 22,5 milj. ruvnnuin jagi 2017 juolludusa dási ektui. Geahpideapmi ii galgga váikkuhit heivehandoarjaga sturrodahkii, nu ahte daid oasseváldiid doaimmat geat dárbbasit erenoamáš heiveheami, bissot nu go dat leat leamaš ovdalaš jagiid.

Evttohuvvo ahte buohkanas juolludus kapihtala 254 poasttas 70 šaddá jahkái 2018 193,5 milj. ruvnnu.

Kap. 260 Universitehtat ja allaskuvllat, poasta 50 Stáhtalaš universitehtat ja allaskuvllat

Diedáhusas Meld. St. 21 (2016-2017) *Lærelyst – tidlig innsats og kvalitet i skolen* cealká Máhttodepartemeanta ahte fágalaš ovddasvástádus nátionála guovddážiin galgá biddjojuvvot daid hálddašeaddji váldoásahusaide main odne jo lea hálddahuslaš ovddasvástádus guovddážiidda gulli bargiin. Dan dahká departemeanta dannego oaivvilda, ahte ovtastupmi hálddašeaddji váldoásahusaiguin dagaha buoret kvalitehta daidda bargguid bohtosiidda maid departemeanta háliida guovddážiid čadahit. Nuppástus doaibmagoahtá ođđajagemánu 1. beaivvi 2018 rájes. Dasto celkojuvvo diedáhusas ahte Máhttodepartemeanttas lea áigumuš addit Sámi lohanguovddážiin Sámi allaskuvllas dakkár vuodđoruhtadeami mii lea nátionála guovddážiin.

Danne evttohuvvo lasihit rámmajuolludus Sámi allaskuvllii 2,4 milj. ruvnnuin. Seammás evttohuvvo sirdit 2 milj. ruvnnu Ovttas nmmasas sámi oahpponeavvoportálii maid Sámi lohanguovddáš jodiha, Sámi allaskuvlla rámmajuolludussii kapihtala 260 postii 50. Ruđat leat ovdal juolluduvvon kapihtala 226 poasttas 21. Evttohuvvo oktiibuot 90,6 milj. ruvdnosas juolludus poasttas.

**Kap. 281 Oktasaš doaibmabijut universitehtaid ja allaskuvllaid várás, poasta 01
Doaibmagolut**

Dutkanráđđi lea jagi 2017 juolludan 4,12 milj. ruvnnu strategalaš allaskuvlaprošektii (Rapid change – challenges or opportunities for sustainable reindeer husbandry (Rievdan)) Sámi allaskuvlii.

**Kap. 281 Oktasaš doaibmabijut universitehtaid ja allaskuvllaid várás, poasta 78 Doarjja
Universitehta- ja allaskuvlaráđđái**

Ovddasvástádus Sámi alitoahpu ja dutkama fágastrategalaš orgánas lea bissovaš bargamuš mii biddjojuvvui Universitehta- ja allaskuvlaráđđái jagi 2016. Evttohuvvon lea doalahit 0,5 milj. ruvdnošaš juolludusa dán ulbmili.

Kap. 285 Norgga dutkanráđdi, poasta 52 Guhkesáigásaš vuodđodutkan

Norgga dutkanráđis lea oasseovddasvástádus ruhtadit sámi dutkama. Dat ruđat mat juolluduvvojit sámi dutkamii kapihttala 285 poasttas 52, geavahuvvojit eanaš Sámi dutkama prográmmii. Prográmma bušeahhta lea 15,5 milj. ruvnnu stuoru jagi 2017. Dain ruđain boahtá 11,7 milj. ruvnnu Máhttodepartemeanttas ja 3,8 milj. ruvnnu Gielda- ja ođasmahttindepartemeanttas.

Prográmma sámi dutkan II bisttii áigodaga jagi 2007 rájes geassemánu 2017 rádjai. Prográmma čalmmustahtii guovddáš hástalusaid mat leat sámi dutkamis, ja dasa gullet maid dutkiid háhkan ja sámegeiela nanusmahttin dieđagiellan. Prográmma deattuhii maid kultuvrralaš ja gielalaš rievddademiid sámi servodagas, riikkaidgaskasaš ovttasbarggu ja dutkama gaskkusteami.

Prográmma lea dál sirdásan ođđa muddui – Prográmmii sámi dutkama III (P-SAMISK III) várás. Prográmma lea seammás čilgejuvvon doaibmin ja ođđa prográmmaplána galgá gustot áigodahkii geassemánu 2017 rájes jagi 2027 rádjai ja mearriduvvui dán jagi árrageasi.

Prográmma lea fágalaččat viiddis vuodđodutkanprográmma sámi čuolbmačilgehusaid várás humanioras ja servodatdiehtagis. Dan lassin prográmma lea maid rabas luonddudiedálaš dutkamii dálkkádat- ja birassuorggis mii njuolgga čatnasa humaniorai ja servodatdiehtagii. Prográmma váldoulbmil lea veahkkin fuolahit Norgga erenoamáš ovddasvástádusa ovddidit ođđa, dutkanvuđot dieđuid ja máhtuid nu ahte sámi álbmotjoavkkus lea vejolašvuohta sihkkarastit ja ovddidit iežas giela, kultuvrra ja servodateallima.

Dan lassin lea Dutkanráđđi jagi 2017, FriHumSam-ortnega ruđaid oktavuodas, addán 0,72 milj. ruvnnu prošektii mii iská davvisámi mánáid giellaoahpahusa, 0,09 milj. ruvnnu almmolaš ph.d. dutkamii mas iskojuvvo sámi kulturárbbi máhcaheapmi, ja 0,48 milj. ruvnnu SAMKUL-prošektii mii guorahallá mo sámi historjjá dieđalaš dieđuide ja dutkamii váikkuhit sosiála ja kultuvrralaš govahallamat *náli ja duogáza* birra.

**Kap. 2410 Oahpahusa vástesaš stáhta loatnakássa, poasta 73 Loatnageahpádusat,
meroštallanjuolludus**

Loatnageahpádusat dán poasttas gullet Loatnakássa iešguđetlágan loatnageahpidan-ortnegiidda. Daidda studeanttaide geain lea sihke vuodđoskuvlaoahpaheaddjioahppu, geavatraš-pedagogalaš oahppu dahje ovdaskuvlaoahpaheaddjioahppu ja sámegeiella, sidjiide geahpida Oahpahusa vástesaš stáhta loatnakássa loaana gitta 50 000 ruvnnu rádjai. Jagi 2016 sihkkojuvvui čieža olbmos loatnaoassi. Vurdojuvvo ahte sullii čieža studeantta juohke jagi ožžot loatnageahpádusa dán vuodul boahhtevaš jagiid.

Jahká 2018 evttohuvvo 350 000 ruvdnošaš juolludus sámi ulbmiliidda dán poasttas.

Kulturdepartemeanta (KUD)

Kap.	Poasta	Namahus	(1000 ruvnnuid mielde)		
			Rehketdoallu 2016	Salderejuvvon bušeahhta 2017	Evttohus 2018
325	53	Dábálaš kulturulbmilat, Sámediggi	82 487 ¹	81 900	83 700
334	78	Filbma- ja mediaulbmilat, Mánnggalágan bissovaš doaimbajibut, Riikkaidgaskasaš Sámi Filbmainstituhtta (ISFI)	3 970	4 540	5 140
335	75	Mediadoarjja/Doarjja sámi aviissaide	27 032	27 500	28 100
		Submi	113 489	113 940	116 940

¹ Doarjja juolluduvvui jagi 2016 rádjai kapihttala 320 Dábálaš kulturulbmilat poasttas 53 Sámediggi.

Dasa lassin juolluduvvojit ruđat sámi ulbmiliidda čuovvovaš bušeahhtakapihttaliid bokte:

Kap.	Poasta	Namahus
325	72	Dábálaš kulturulbmilat, Kulturovttasbargu davviguovlluin
329	01	Arkiivaulbmilat, Doaimmagolut
340	70	Norgga girku, Rámmadoarjja Norgga girkui

Dasto hálddašit Kulturdepartemeanta doarjja-/juolludussii gulli mánja vuostáiváldi bargamušaid ja doaimmaid mat čatnasit sámi dáidagii ja kultuvrii. Dat guoská ovdamearka dihtii Nasionálabibliotehkii, Norgga kulturráđđái ja riikkalaš museafierpmádaga museaide.

Kap. 325 Dábálaš kulturulbmilat, poasta 53 Sámediggi

Sámediggi hálddaša rámmajuolludeami kulturulbmiliidda mii lea stáhtabušeahhta kapihttala 325 poasttas 53. Juolludeapmi lea dan várás ahte Sámediggi sáhtá láchit diliid ealli ja girjás sámi dáidda- ja kultureallimii mas galgá leat buorre kvalitehta ja mii lea olámuttos buohkaide. Juolludus sirdojuvvo Sámediggái, mii geavaha ruđaid iežas vuoruhemiid mielde.

Kap. 334 Filbma- ja mediaulbmilat, poasta 78 Mánnggalágan bissovaš doaimbajibut

Riikkaidgaskasaš Sámi Filbmainstituhtas (ISFI) lea nasionála árvodássi. Doarjja Riikkaidgaskasaš Sámi Filbmainstituhtii juolluduvvo sierra eavttuid vuodul, ii ge seamma eavttuid vuodul go doarjagiid juohkin regionála filbmadoaimmahaide. Evttohuvvu 0,6 milj. ruvdnosaš lasáhus Riikkaidgaskasaš Sámi Filbmainstituhtii jahkái 2018. Lasáhusa lea vejolaš geavahit sihke Riikkaidgaskasaš Sámi Filbmainstituhta doibmii ja juolludemiide sámi audiovisuála buvttademiide. Ulbmil lea sihkkarastit Riikkaidgaskasaš Sámi Filbmainstituhtii buoret doaimbandili nu ahte sidjiide lea vejolaš joatkit ja nannet sámi audiovisuála buvttademiid dahkama ja daid gaskkusteamii.

Kap. 335 Mediadoarjja, poasta 75 Doarjja sámi aviissaide

Dán poastta bokte addojuvvo doarjja buvttadit sámi aviissaid ja doarjja buvttadit aviisasiidduid julevsámegillii ja oarjelsámegillii. Dán ortnega stivre láchkaásahus maid Kulturdepartemeanta lea mearridan, ja juolludemiid juohká Mediabearráigeahču.

Kap. 325 Dábálaš kulturulbmilat, poasta 72 Kulturovttasbargu davviguovlluin

Norgga-Ruošša kulturovttasbarggus álggahuvvojit golmma jagi guhkkosaš ovtasbargoprográmmat ovddidan dihtii Norgga ja Ruošša gaskasaš kulturovttasbarggu. Departemeanta addá golmma jagi guhkkosaš prošektadoarjaga ovddidanbarggu várás mii gullá kultursuorggi sierranas osiide, maiddá sámi kultuvrii ja álgoálbmotkultuvrii.

Kap. 329 Arkiivaulbmilat, poasta 01 Doaimmagolut

Sámi arkiivva doaimma gokčet dat jahkásaš juolludeamit mat bohtet Arkiivadoaimmahakii stáhtabušeahhta kapihttala 329 poasttas 01.

Kap. 340 Norgga girku, poasta 70 Rámmadoarjja Norgga girku

Rámmajuolludeapmi Norgga girku galgá earret eará ruhtadit Girkoráđi doaimma ja bargguid. Ráđi bargun lea oktiiheivehit girku bargguid sámi álbmotjoavkkuid gaskkas ja buoridit olbmuid máhtu sámi girkoeallima hárrái. Doarjagii gullet maid golut girkobargiide geat bálvalit sámi álbmoga, dego sámezielalaš báhpaide ja sámezielalaš girkodulikkaide davvisámeziela guovllus, ja oskkuoahpahussii gulli fáldalagaide sámeálbmoga mánáid ja nuoraid várás. Ruđat adnojit maid biibbalteavsttaid jorgaleapmái sámegillii ja sámi-girkolaš oahpahusfálaldahkii mii lea Romssa universitehtas. Rámmajuolludusa hálddaša Girkoráđi mii mearrida loahpalaš juohkima iešguđetlágan ulbmiliidda, nu maiddá sámi ulbmiliidda ge.

Spealloruđat sámi valáštallamii

Go speallojagi 2016 Norsk Tipping AS dietnasa juhke jagi 2017 valáštallanulbmiliidda, de várrejuvvui 750 000 ruvnnu sámi valáštallamii. Doarjja sirdojuvvo Sámediggái mas lea ovddasvástádus viidáseappot juohkit daid ruđaid doarjaga ulbmila vuodul – mii lea bisuhit ja ovddidit viidáseappot sierralágan sámi valáštallandoaimmaid sámi kultuvrra oassin. Dasto galget ruđat dasa váikkuhit ahte álbmogis lassána valáštallan ja rumašlaš lihkaeapmi. Doarjja galgá ovddimustá geavahuvvot mánáid (6-12 jagi) ja nuoraid (13-19 jagi) doaimmaide. Doarjja ii galgga geavahuvvot dakkár dábálaš valáštallandoaimmaid doarjjan maid valáštallanorganisašuvnnat lágídit.

Justiisadepartemeanta (JD)

Kap.	Poasta	Namahus	(1000 ruvnnuid mielde)		
			Rehketdoallu	Salderejuvvon bušeahhta	Evttohus
			2016	2017	2018
440	01	Politiijadirektoráhta – politiija- ja leansmánneetáhta, Doaibmagolut	400	400	400
		Submi	400	400	400

Kap. 440 Politiijadirektoráhta – politiija- ja leansmánneetáhta, poasta 01 Doaibmagolut

Kapihtala 440 poasttas 01 leat mánggaid jagiid juolludan ruđaid atnimii dain politiijabiirriin main leat sámegeiela hálddašanguvlui gulli gielddat. Ulbmil lea movttiidahttit bargiid háhkat alcceseaset eambo dieđuid sámegeiela ja sáme kultuvrra birra dain biirriin main sápmelaččat orrot. Dat politiijabiirret main leat gielddat guovttegielalaš hálddašemiin, sáhttet ohcat doarjagiid gokčat goluid mat dain leat leamaš guovttegielalaš hálddašeami geažil. Politiijadirektoráhta lea jagi 2017 rájes fápmudan ortnega hálddašeami Finnmárkku politiijabiirii, mii dalle lea ge ožžon riikkalaš ovddasvástádusa hálddašit ortnega gustojeaddji instruvssa mielde. Sámelága giellanjuolggadusat gustojit Trøndelága, Nordlándda, Romssa ja Finnmárkku politiijabiirriide, main leat gielddat mat gullet sámelága mearrádusaid gustojeaddji guvlui.

Ásahuvvon lea joavku mas leat mielde politiijavirggálaččat geain lea sámi duogáš ja/dahje geat máhttet sámegeiela. Dat joavku galgá bagadallat direktoráhta ja politiijabiirriid dakkár áššiin mat gusket sámegeiela ja sámi kultuvrii politiijas. Dasto lea bargu álggahuvvon mii galgá nannet sámegeiela dakkár áššiid meannudeamis main sámi mánát leat gillán veahkaválddálašvuoda dahje rohčošemi. Sámi mánáidvissui Romssas lea dan oktavuodas biddjojuvvon ovddasvástádus, ja das sii leat nanosmahttán bargoveaga go leat virgádan sámegeielalaš psykologa. Finnmárkku politiijabiirres lea dál dábálaš doaimmas prošeakta nannen dihtii dan veahkaválddálašvuoda vuosttildeaddji eastadanbarggu mii geavvá lagaš olbmuid gaskavuodain sámi guovlluin. Muđui leat láhčán diliid nu ahte sámegeiela lea vejolaš atnit politiija elektrovnnalaš áššemeannudanreaiduin. Bargu eará doaibmabijuiguin nannen dihtii sámegeiela politiijas lea ain ovddiduvvomin, ja das čujuhuvvo ráđđehusa sámegeielaid doaibmapláni.

Jagi 2016 rehketdoallu lea 400 000 ruvnnu stuoru. Jahkái 2017 lea biddjojuvvui 400 000 ruvnnu. Jurdda lea juolludit seamma supmi jahkái 2018.

Dearvvašvuoda- ja fuolahusdepartemeanta (DFD)

			(1000 ruvnuid mielde)		
Kap.	Poasta	Namahus	Rehketdoallu	Salderejuvvon	
			2016	bušeahitta	Evttohus
			2016	2017	2018
762	50	Sámi dearvvašvuoha, Doarjja Sámediggái	5 500	5 500	5 600
762	70	Vuoddodearvvašvuodabálvalus, Doarjja, <i>sáhtta adnojuvvot poastta 21</i> vuolde ¹	6 200	6 200	6 200
Submi			11 700	11 700	11 800

¹ Dat supmit mat leat tabeallas čujuhit dušše daidda juolludemiide mat leat sámi ulbmiliidda. Jus háliidat dárkilat čilgejumiid bušeahttapoasttaid dievas sturrodagas, de čujuhuvvo Dearvvašvuoda- ja fuolahusdepartemeantta čállosii Prop. 1 S (2016-2017).

Kap. 762 Vuoddodearvvašvuodabálvalus, poasta 50 Sámi dearvvašvuoha

Doarjjaortnegiin ulbmil lea váikkuhit dasa ahte sámi álbmot oažžu seamma buriid dearvvašvuoda- ja fuollabálvalusaid go álbmot muđui. Dat dáhpáhuvvá earret eará doarjagiin Sámediggái mii galgá ovddidit Sámedikki dearvvašvuodapolitihkalaš árvalusaid guovddáš eiseválddiide, ovttas bargat ja gulahallat dearvvašvuodafitnodagaiguin, áššiid meannudit prošeaktaruđaid juohkima olis ja hálddašit doarjjaortnega.

Juolluduvvon lea 5,5 milj. ruvnnu jagi 2017 Sámedikki bargui sámi dearvvašvuodain. Evttohuvvu bisuhit 5,6 milj. ruvdnosaš juolludusa jahkái 2018.

Kap. 762 Vuoddodearvvašvuodabálvalus, poasta 70 Doarjja

Doarjjaortnegiin ulbmil lea váikkuhit dasa ahte sámi álbmot oažžu seamma buriid dearvvašvuoda- ja fuollabálvalusaid go álbmot muđui ja ahte bálvalusaid vuodus leat dieđut ja máhttu. Dearvvašvuodadirektoráhta hálddaša doarjaga. Dárbu lea oažžut ođasmahttojuvvon dieđuid sámi álbmoga dearvvašvuoda birra ja das mo sii geavahit dearvvašvuoda- ja fuollabálvalusaid.

Juolludus gokčá doarjaga Sámi dearvvašvuodadutkama guovddáži. Guovddáža váldodoaibma lea čađahit dutkamiid čalmmustettiinis sámi álbmoga dearvvašvuoda ja eallinvuogi. Guovddáš čađahii stuorát álbmotiskama jagiid 2003 ja 2004 gielddain main sámit ássat, ja dat gohčoduvvui Saminor 1. Iskan – Saminor 2 – čađahuvvui golmma davimus fylkkas áigodagas 2012-2014. Ráhkaduvvon lea loahpparaporta guđege gieldda bohtosiid birra mat leat buktojuvvon ovdan gielddaid hálddahussii ja ássiide. Guovddáži lea ollu materiála ja dat áigu čuovvolit gávdnosiid jagi 2018. Saminor 2-iskan čájeha ahte sámi álbmogis leat stuorra dearvvašvuodahástalusat. Danne leat plánemin stuorát iskama – Saminor 3 – áigodahkii 2020-2021. Saminor-iskamat leat hábmejuvvon geardduheadji iskkusin nu ahte lea vejolaš čuovvut dearvvašvuodavariábeliid guhkes áiggi. Erenoamáš sávahahtti lea váldit mielde riddogielddaid ja gielddaid oarjelsámi guovllus Saminor 3-iskamii. Riikkaidgaskasaččat lea stuorra jearru guovddáža dieđuide álgoálbmogiid birra. Dearvvašvuodaáššiid gelbbolašvuoha mánggačearddalašvuoda birra davvin, maid guovddáš dađistaga lea čohkken alccesis, lea áidnalunddot riikkaidgaskasaš oktavuodas.

Evttohuvvu doalahit 6,2 milj. ruvdnosaš juolludusa.

Mánáid- ja dásseárvodepartemeanta (MDD)

			(1000 ruvnuid mielde)		
			Salderejuvvon		
Kap.	Poasta	Namahus	Rehketdoallu	bušeahhta	Evttohus
			2016	2017	2018
854	50	Doaibmabijut mánáid- ja nuoraid-suodjalusas, Dutkan	1 000	1 000	1000
		Submi	1 000	1 000	1000

Kap. 854 Doaibmabijut mánáid- ja nuoraid-suodjalusas, poasta 50 Dutkan ja ovddideapmi

Poasta gokčá earret eará 1 mill. ruvdnosaš doarjaga Sámediggái jahkái 2018. Sámediggi oaččui seamma stuorra supmi jagi 2016 ja jagi 2017. Ruđat galget adnojuvvot joatkit ja nannet dan barggu maid Sámediggi bargá mánáid-suodjalansuorggis.

Eanadoallo- ja biebmodepartemeanta (EBD)

		(1000 ruvnnuid mielde)		
Kap	Namahus	Salderejuvvon		
		Rehketdoallu 2016	bušeahhta 2017	Evttohus 2018
1142	Eanadoalldirektoráhta ¹	16 937 ²	7 309	7 543
1151	Boazodoallošiehtadusa čadaheapmái	113 000	114 500	118 600
	Submi	129 937	121 809	126 143

¹ Kap. 1142 Eanadoalldirektoráhta tabeallasubmái leat válđojuvvon mielde doarjagat mat leat juolluduvvon poasttain 45, 70, 71, 72 ja 80, geahča poastačilgejumi vulobealde. Doarjja Eanadoalldirektoráhta Áltá-ossodaga doibmii ii leat válđojuvvon mielde submái.

² Oddajagemánu 1. beaivvi 2014 rájes šadde viđa davimus fylkkamánni regionála boazodoalloeiseváldin. Gitta jagi 2016 lohppii leat fylkkamánnit ruhtaduvvon máksinfápmudusa mielde kapihttalis 1142. Jagi 2017 rájes rámmán sirdojuvvui sullii 26 milj. ruvnnu kapihttalis 1142 Gielda- ja odasmahttindepartemeantta kapihttalii 525.

Kap. 1142 Eanadoalldirektoráhta

		(1 000 ruvnnuid mielde)		
Poasta	Doaibmabidju	Salderejuvvon		
		Rehketdoallu 2016	on bušeahhta 2017	Evttohus 2018
01	Doaibmagolut	236 751	224 905	220 960
45	Stuorát rusttetháhkamat ja ortnegisdoallu, <i>sirdin vejolaš</i>	5 620	1 299	1 312
50	Eanageavahankárttat	7 616	7 594	7 658
60	Doarjja šibitdoavttirgoluide	138 845	142 664	146 373
70	Doarjja duottarstobuide	701	808	819
71	Nuppástuhttindoaimbajut Sis-Finmárkkus, <i>sirdin vejolaš</i>	10 211	4 400	4 460
72	Bákkolotnumiid ja boazoguohtunvuogátvuoda láigoheami buhtadusat, <i>meroštallanjuolludus</i>	358	302	452
73	Doarjja buhtadusaide jna. almmolaš gohččuma geažil šaddo- ja šibitbuvttadusat, <i>meroštallanjuolludus</i>	83 259	55 610	55 610
74	Buhtadus ealliideaiggeáidida guohtungildosa geažil	360	1 000	1 000
75	Doarjja dálkkádatrávvenii eanadoalldáluin		20 000	
80	Radioaktivehtadoaimbajut, <i>sirdin vejolaš</i>	47	500	500
	Submi kap. 1142	483 768	459 082	439 144

Kap. 1142 ásahuvvui dan oktavuodas go Stáhta eanadoallohálddahus ja ja Stáhta boazodoallohálddahus 01.07.2014 ovtastuvvojedje oktan direktoráhtan mii oáččui nama Eanadoalldirektoráhta. Oddajagemánu 1. beaivvi 2014 rájes šadde vihtta davimus fylkkamánni regionála boazodoalloeiseváldin. Gitta jagi 2016 lohppii ruhtaduvvojedje fylkkamánnit máksinfápmudusa mielde kapihttalis 1142. Jagi 2017 rájes rámmán sirdojuvvui badjelaš 26 milj. ruvnnu kapihttalis 1142 kapihttalii 525.

Poasta 01 Doaibmagolut

Juolludeapmi galgá gokčat Eanadoalldirektoráhta doaimma. Eanadoalldirektoráhta lea earret eará doaimmaheaddji hálddahusorgána guovddáš boazodoallopolitihkalaš váikkuhangaskaomiid várás, ja dat lea Eanandoallo- ja biebmodepartemeantta doarjja- ja čielggadanorgána. Direktoráhtas lea guovddáš doaibma boazodoallopolitihka čadaheamis, ja direktoráhtas galgá maid buori muddui leat rávvejeaddji doaibma. Diliid láchin ja áŋgiris bargu juksan dihtii boazodoallopolitihka mihttomeriid lea maid dehálaš ulbmil. Eanadoalldirektoráhta hálddaša earret eará boazodoallolága ja boazodoallošiehtadussii gulli váikkuhangaskaomiid, ja dat lea maid Boazodoallostivrra, RUF-stivrra ja Bohccobierggu márkanlávdegotti čállingoddi.

Eanandoallo- ja biebmodepartemeantta bidjá ovdan evttohusa addit dán poasttas 220,96 milj. ruvdnosá juolludusa jahká 2018.

Daid poasttaid čielgejuvvi mat gusket erenoamáš boazodoalloulbmiliidda

Poasta 45 Stuorát rusttetháhkamat ja ortnegisdoallu

Juolludeapmi galgá gokčat goluid dan olis go Norggas lea ovddasvástádus rádjeáidniin mat

leat Ruota, Suoma ja Ruošša rájain. Dasto galgá poasta gokčat daid goluid Plassje-guovlluin maid boazoguohtunšiehtadusaid čađaheapmi dagaha. Ja lassin poasta galgá maid gokčat goluid mat soitet šaddat jus bohtet gáibádusat Suoma eiseválddiin go Norgga bohccot leat rasttidan rájá Supmii.

Eanandoallo- ja biebmodepartemeantta evttoha 1,3 milj. ruvdnosaš juolludeami jahkái 2018.

Poasta 70 Doarjja duottarstobuide

Juolludeapmi galgá dagahit dili oadjebassan várís earret eará boazodolliide. Eanandoallo- ja biebmodepartemeanttas lea dál šiehtadus golmmain duottarstobuin maid stáhta eaiggáduššá, ja dasto vel lea vuolláičállojuvvon šiehtadus njeljiin bođu olbmuiin geat guhtege atnet ovddasvástádusa meahcestobus. Geatnegasvuohta lea doallat duottarstobuid rabas birra jagi.

Eanandoallo- ja biebmodepartemeantta evttoha 819 000 ruvnnu juolludeapmin jahkái 2018.

Poasta 71 Nuppástuhttindoaimmat Sis-Finnmárkkus

Ulbmil dáinna juolludemiin lea ruhtadit iešguđetgelágan heivehallamiid ja doaibmabijuid vai sáhtta leat nana bastevaš boazodoallu Finnmárkkus.

Eanandoallo- ja biebmodepartemeantta evttoha 4,5 milj. ruvnnu juolludeapmin jahkái 2018.

Poasta 72 Bákkolotnumiid ja boazoguohtunvuoigatvuođa láigoheami buhtadusat Trollheimenis

Ulbmil poasttain lea gokčat buhtadusaid maid bákkolotnun ja boazoguohtunvuoigatvuođa láigoheapmi dagahit Trollheimenis, geahča Frostadikki lágamánnerievtti čakčamánu 2. beavvi 1999 mannosáš bajimus árvvoštallanmearrádusa ja vuolláičállojuvvon boazoguohtunšiehtadusaid eanaeaiggádiiguin Trollheimenis.

Eanandoallo- ja biebmodepartemeantta árvala 452 000 ruvnnu juolludeapmin jahkái 2018.

Poasta 80 Radioaktivitehtadoaibmabijut

Rádđehus dagai mearrádusa suoidnemánu 31. beavvi 1986 Tjernobyl-lihkohisvuođa radioaktiivvalaš nuoskkideami geažil ja dat lea prinsihpalaš vuođđun dasa ahte stáhtas lea ovddasvástádus gokčat goluid mat šaddet boađusin radioaktiivvalaš nuoskkidemiin. Njuolggadusat radioaktiivvuođa doaibmabijuid hárrái mearriduvvojit seamma vuogi mielde go boazodoallošiehtadussii guoski lánkaásahusat ge.

Eanandoallo- ja biebmodepartemeantta ovddida evttohussan juolludit 0,5 milj. ruvnnu jahkái 2018.

Kap. 1152 Boazodoallošiehtadus

Guovvamánu 28. beavvi dán jagi šihte Norgga Boazosápmelaččaid Riikkasearvi (NBR) ja Stáhta ođđa boazodoallošiehtadusa áigodahkii 01.07.2017 – 30.06.2018. Šiehtadusa bokte bohtet ealáhusa doaimmaide buohkanassii 118,6 milj. ruvnnu. Dat lea 4,1 milj. ruvdnosaš lassáneapmi 2016/2017 Boazodoallošiehtadusa ektui.

Boazodoallošiehtadusa 2017/2018 váldoulbmil lea ovddidit boazodoalloealáhusa jierpmálaš márkandidolaš ealáhussan mii lea ceavzinnávccalaš guhkit áiggi vuollái. Rádđehusa politihkkavuodu mielde vuoruhuvvojit dat doaibmabijut mat ovddidit ekologalaš ceavzinnávcca. Ekologalaš ceavzilis boazologu mearridanbarggus lea šaddan vejolaš ovtastit váikkuhangaskaomiid boazodoallošiehtadusa ja boazodoallolága vuođul. Golbma manjimus boazodoallošiehtadusa leat dorjon sin geat leat čuovvolan dihto geahpidanmearrádusaid, ja sii geat eai leat čuvvon geahpidangáibádusaid, eai leat leamaš dan dilis ahte leat ožžon doarjagiid. Buvttadandoarjagat leat vuoruhuvvon daid doarjagiid ovddabeallai mat eai

njuolgga movttiidahte eanet njuovvat ja vuovdit bohccobierggu. Mañimus golmma boazodoallošiehtadusa oktavuodas leat máŋga álkkásmahttindoaimbajju čadahuvvon. Dan lassin leat vuoruhuvvon doaimbajjut mat dorjot daid boazoeaiggádiid gain boazodoallu lea váldeoaláhus. Boazodoallošiehtadus 2017/2018 atná maid dáid beliid dehálažžan.

Boazodoallošiehtadus 2017/2018 lea ráđđehusa ja NBRa njealját soahpamuš. Ovttamielalášvuohta šiehtadallamiin lea dehálaš doarjun dihtii ásahuvvon šiehtadallamiid ja Eanandoallo- ja biebmodepartemeantta ja NBRa gaskasaš válđošiehtadusa. Go Sturradiggi lea meannudan mañimus njealji boazodoallošiehtadusa, de lea olles ealáhuslávdegoddi dorjon ráđđehusa boazodoallopolitihka. Iežas evttohusaidisguin lea lávdegoddi čájehan ahte lea leamaš stuorra politihkalaš ovttamielalášvuohta dan váikkuhangaskaomiid nuppástusa hárrái mañimus jagiid mas deattuhuvvon lea ealáhusovddideapmi ja daid boazoeaiggádiid vástesaš diliid láchin gain boazodoallu lea váldeoaláhus.

Eanandoallo- ja biebmodepartemeanta ovddida árvalussan juolludit doarjaga kapihtalis 1151 jahkái 2018 nugo Sturradiggi lea gieđahallan jagi 2017/2018 boazodoallošiehtadusa, geahča čállošis Innst. 454 S (2016-2017). Dárkilat dieđuid boazodoallopolitihka guđege poastta ja strategiija birra don gávnnat proposišuvnnas Prop. 138 S (2016-2017) *Endringer i statsbudsjettet 2017 under Landbruks- og matdepartementet (Reindrifstavtalen 2017/2018)*.

Dálkkádat- ja birasdepartemeanta (DBD)

(1 000 ruvnnuid mielde)

Kap.	Poasta	Namahus	Salderejuvvon		
			Rehketdoallu 2016	bušeahhta 2017	Evttohus 2018
1429	21	Riikkaantikvára, Erenoamáš doaibmagolut, Máhttolokten, automáhtalaččat ráfáidahttojuvvon sámi visttiid registreren	4 200	4 620	2 500
1429	50	Riikkaantikvára, Doarjja sámi kulturमितobargui	3 471	3 541	3 523
1429	71	Riikkaantikvára, Doarjja ráfáidahttojuvvon kulturमितtuide main leat priváhta eaiggádat, <i>sirdin vejolaš</i>	2 000	2 200	6 000 ¹
		Submi	9 671	10 361	12 023

¹ Poasttas lea merkejuvvon 6 milj. ruvnnu rádjai nannen dihtii barggu čuovvoleami automáhtalaččat ráfáidahttojuvvon sámi kulturमितtuiguin.

Dat supmit mat leat tabeallas, čujuhit dušše juolludemiide sámi ulbmiliidda. Dárkilat diedut bušeahttapoasta dievaslaš sturrodagas gávnojit Dálkkádat- ja birasdepartemeantta proposišuvnnas Prop. 1 S (2016-2017).

Kap. 1429 Riikkaantikvára, poasta 21 Erenoamáš doaibmagolut

Riikkaantikvára bušeahtas lea jahkái 2018 evttohuvvon juolluduvvot 2,5 milj. ruvnnu čeahkkáigeassit bohtosiid visteregistrerenproševttas mii lea Automáhtalaččat ráfáidahttojuvvon sámi visttiid sealluhanprográmma oassi. Registrerenprošekta álggahuvvui jagi 2011 ja galgá loahpahuvvot jagi 2017. Registreren álggahuvvui dannego Riikkarevišuvdna jagi 2009 cuiggodii ahte dakkár visttiid visogovva váilu. Automáhtalaččat ráfáidahttojuvvon sámi visttiid sealluhanprográmma bisuhuvvo.

Kap. 1429 Riikkaantikvára, poasta 50 Doarjja sámi kulturमितobargui

Lea evttohuvvon juolludit 3,523 milj. ruvnnu Sámediggái sámi kulturमितuidda suodjalanbargui jahkái 2018, geahča Dálkkádat- ja birasdepartemeantta Prop. 1 S (2017-2018). Juolludus bohtá lassin dábálaš juolludusaide kulturमितoulbmiliidda kapihttalis 1429. Doarjaga máksá Riikkaantikvára ollásit Sámediggái guovvamánus 2018. Ulbmil juolludusain lea fuolahit bajimus kulturमितofágalaš áššiid vuhtiiváldimiid kulturमितuidda ja kulturbirasiid barggus. Ruđat, maid lea vejolaš oheat ja oažžut Sámedikkis, galget eanemustá adnojuvvot stuorát ortnegisdoallamii ja divodeapmái ovddeš dillái ja dikšui, sihkkarastimii, divodeapmái ja gaskkusteapmái.

Kap. 1429 Riikkaantikvára, poasta 71 Doarjja ráfáidahttojuvvon kulturमितtuide main leat priváhta eaiggádat, *sirdin vejolaš*

Riikkaantikvára bušeahtas lea jahkái 2018 merkejuvvon 6 milj. ruvnnu rádjai nannen dihtii dan barggu čuovvoleami mii dahkkojuvvo automáhtalaččat ráfáidahttojuvvon sámi visttiiguin Automáhtalaččat ráfáidahttojuvvon sámi visttiid sealluhanprográmma oassin. Bargu galgá čadahuvvot sohppojuvvon prinsihpaid mielde Automáhtalaččat ráfáidahttojuvvon sámi visttiid hálddašanplána mielde, maid Sámedikki dievasčoahkkin lea mearridan. Riikkaantikvára máksá doarjjaruđaid poasttas 71 Sámedikki ávžžuhusa mielde. Riikkaantikvára áigu addit dárkilat láidestusaid doarjaga geavaheapmái.

Olggosaddán:
Giella- ja ođasmahttindepartemeanta

Almmolaš ásausat sáhttet dingot
lassigáhppálagaid dáppe:
Departemeanttaid sihkkarvuoda- ja bálvalusorganisašuvdna
www.publikasjoner.dep.no
E-poasta: publikasjonsbestilling@dss.dep.no
Prentehusnummir: H-2405 BS
Deaddileapmi: Departemeanttaid sihkkarvuoda- ja
bálvalusorganisašuvdna 10/2017
Preantalohku: 500

